

Na osnovu člana 23 stav 4 Zakona o uređenju tržišta poljoprivrednih proizvoda („Sl. list Crne Gore“, br. 51/17), Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja donijelo je

**PROGRAM
ZA DODJELU PODRŠKE OPERATIVNIM PROGRAMIMA ORGANIZACIJA
PROIZVOĐAČA U SEKTORU VOĆA I POVRĆA POČEV OD 1. JANUARA 2022.
GODINE***

Ovim programom utvrđuju se korisnici podrške, poljoprivredni proizvodi na koje se podrška odnosi, period u okviru koga se podrška realizuje, iznos finansijskih sredstava za finansiranje programa, način vršenja kontrole utroška finansijskih sredstava i sprovođenja programa.

1. KORISNICI PODRŠKE

1.1 Korisnici podrške

Korisnici podrške u smislu ovoga programa su priznate organizacije proizvođača u sektoru voća i povrća kojima je organ državne uprave nadležan za poslove poljoprivrede (u daljem tekstu: Ministarstvo) odobrio operativni program.

2. OPERATIVNI PROGRAMI

2.1 Sadržaj operativnih programa

Operativni programi priznatih organizacija proizvođača sadrže:

- 1) ciljeve programa i opis početnog stanja navedenog u Prilogu 4 tački 5;
- 2) predložene mjere, uključujući aktivnosti za sprječavanje krize i upravljanje krizom;
- 3) trajanje programa; i
- 4) finansijske aspekte, a posebno:
 - metod obračuna i visinu finansijskih doprinosa članova organizacije proizvođača;
 - postupak finansiranja operativnog fonda;
 - podatke potrebne za opravdanje različitih visina doprinosa; i
 - budžet i vremenski raspored za preduzimanje aktivnosti za svaku godinu sprovođenja programa.

U operativnim programima se navodi stepen u kom se različite mjere dopunjavaju i podudaraju sa drugim mjerama, kao i mjere koje se finansiraju ili su prihvatljive za dodjelu podrške iz drugih fondova ili nacionalnih sredstava kako bi se isključio rizik od dvostrukog finansiranja.

2.2 Trajanje i ciljevi operativnih programa

Operativni programi traju najmanje tri, a najviše pet godina, a imaju najmanje dva cilja od sljedećih ciljeva:

- 1) planiranje proizvodnje, uključujući predviđanje i praćenje proizvodnje i potrošnje;
- 2) poboljšanje kvaliteta proizvoda, u svježem ili prerađenom obliku;
- 3) podizanje tržišne vrijednosti proizvoda;
- 4) promociju proizvoda, u svježem ili prerađenom obliku;
- 5) mjere zaštite životne sredine i načine proizvodnje kojima se poštuje zaštita životne sredine, uključujući organsku proizvodnju;
- 6) sprječavanje i upravljanje kriznim situacijama, uključujući osiguranje mentorstva drugim organizacijama proizvođača, udruženjima organizacija proizvođača ili pojedinačnim proizvođačima.

2.3 Način i rok za podnošenje operativnog programa

Organizacija proizvođača podnosi operativni program i dokumentaciju iz tačke 2.4 ovog programa na odobrenje Ministarstvu do 15. septembra godine koja prethodi godini u kojoj će se program sprovoditi.

Istovremeno sa zahtjevom za priznavanje organizacije proizvođača pravno lice može dostaviti na odobrenje i operativni program.

Uslov za odobravanje operativnog programa i operativnog fonda jeste donošenje odluke o priznavanju organizacije proizvođača koju Ministarstvo donosi najkasnije do 15. decembra godine u kojoj su operativni programi dostavljeni.

Ministarstvo obavještava organizacije proizvođača o svojoj odluci.

2.4 Dokumentacija koja se dostavlja uz operativni program

Uz operativni program dostavlja se sljedeća dokumentacija:

- dokaz o osnivanju operativnog fonda;
- pisana izjava organizacije proizvođača da će poštovati odredbe propisane zakonom, pravilnikom i programom; i
- pisana potvrda organizacije proizvođača da nijesu i neće primiti, posredno ili neposredno, bilo kakva druga finansijska sredstva iz nacionalnog budžeta za aktivnosti koje su prihvatljive za dodjelu podrške po ovom osnovu.

2.5 Prihvatljive aktivnosti za podršku u okviru operativnih programa

Prihvatljive aktivnosti za podršku kroz ovaj program date su u Prilogu 1.

Operativni programi koji se podržavaju ne mogu sadržati aktivnosti i troškove iz Priloga 2.

Samo stvarno nastali troškovi odobrenih operativnih programa mogu biti predmet podrške.

Ministarstvo može odrediti standardne paušalne stope ili visinu jediničnih troškova u sljedećim slučajevima:

- a) ako su takve standardne paušalne stope ili visina jediničnih troškova navedene u Prilogu 1;
- b) za dodatne troškove prevoza van zemlje po kilometru, u poređenju sa troškovima drumskog prevoza, nastale pri upotrebi željezničkog ili broskog prevoza kao dijela aktivnosti zaštite životne sredine.

Ministarstvo može odlučiti da će upotrebljavati različitu visinu jediničnih troškova da bi se uzele u obzir lokalne specifičnosti. Ministarstvo revidira standardne paušalne stope ili visinu jediničnih troškova najmanje svakih pet godina.

Kako bi aktivnost bila prihvatljiva, proizvodi za koje je organizacija proizvođača priznata moraju činiti više od 50% vrijednosti proizvoda obuhvaćenih tom aktivnošću. Ovi proizvodi moraju biti proizvedeni od strane članova organizacije proizvođača ili pridruženih članova proizvođača druge organizacije proizvođača ili udruženja organizacija proizvođača.

Ulaganja u fizički kapital uključuju sljedeće obaveze:

1) stečeni fizički kapital upotrebljava se u skladu sa svojom namjenom, kako je navedeno u odobrenom operativnom programu;

2) stečeni fizički kapital ostaje u vlasništvu i posjedu korisnika do završetka perioda fiskalne amortizacije imovine ili isteka perioda od 10 godina, zavisno od toga koji je od tih perioda kraći. Korisnik osigurava i održavanje fizičkog kapitala u tom periodu. Međutim, ako se ulaže u unajmljeno zemljište, zahtjev povezan sa tim da je ono u vlasništvu korisnika ne primjenjuje se pod uslovom da su ulaganja u vlasništvu korisnika najmanje u periodu propisanom u prvoj rečenici ove tačke;

3) ako je organizacija proizvođača vlasnik, a član organizacije proizvođača držalac imovine na koju se odnosi ulaganje, organizacija proizvođača ima prava pristupa toj imovini u trajanju perioda fiskalne amortizacije.

Ulaganja, uključujući ona u okviru ugovora o lizingu, mogu se finansirati iz operativnog fonda, u jednom ili u identičnim iznosima kako je odobreno u operativnom programu. Ministarstvo može odobriti izmjene operativnog programa kojim se propisuje nova raspodjela iznos u opravdanim slučajevima.

Ako period fiskalne amortizacije ulaganja premašuje trajanje operativnog programa, može se prenijeti u sljedeći operativni program.

Kod zamjenskih ulaganja preostala vrijednost zamijenjenog ulaganja se:

- 1) dodaje operativnom fondu organizacije proizvođača ili
- 2) oduzima od troškova zamjene.

Ako se ulaganje proda prije završetka perioda iz stava 7 ove tačke, ali se ne zamijeni, podrška isplaćena za finansiranje ulaganja vraća se i nadoknađuje u državni budžet srazmjerno sa brojem punih godina koje preostaju do završetka perioda amortizacije iz stava 7 podtačke 2 ove tačke.

Aktivnosti, uključujući ulaganja, mogu se sprovoditi na gazdinstvima članova proizvođača organizacije proizvođača, udruženja organizacija proizvođača ili njihovih društava kćeri koja ispunjavaju zahtjev od 90% iz tačke 5.1 stav 8, uključujući i slučajeve kada su aktivnosti povjerene članovima organizacija proizvođača ili udruženja organizacija proizvođača, pod uslovom da doprinose ciljevima operativnog programa. Ako član proizvođač istupi iz organizacije proizvođača, Ministarstvo osigurava da organizacija proizvođača vrati ulaganje ili njegovu preostalu vrijednost, te da se ona doda operativnom fondu. Međutim, u opravdanim slučajevima Ministarstvo može predvidjeti da organizacija proizvođača ne mora nadoknaditi ulaganja ili njegovu preostalu vrijednost.

Aktivnosti, uključujući ulaganja, povezana sa preradom voća i povrća u prerađevine voća i povrća mogu biti prihvatljiva za podršku ako se takvim aktivnostima i ulaganjima sprovode ciljevi organizacije proizvođača iz tačke 2.2 stav 1 i propisom kojim su propisana bliža pravila organizovanja organizacija proizvođača.

Ulaganja u nematerijalnu imovinu mogu biti prihvatljiva za podršku ako se takvim ulaganjima sprovode ciljevi organizacije proizvođača iz tačke 2.2 stav 1 i propisom kojim su propisana bliža pravila organizovanja organizacija proizvođača.

2.6 Operativni programi udruženja organizacija proizvođača

Ministarstvo može odobriti da pridruženi proizvođači udruženja organizacija proizvođača koji nijesu organizacije proizvođača, ali su članovi takvih udruženja, finansiraju mjere koje sprovodi udruženje organizacija proizvođača srazmjerno doprinosima članova organizacija proizvođača.

Gornje granice za izdvajanja za sprječavanje krize i upravljanje krizom, u okviru operativnih programa udruženja organizacija proizvođača izračunavaju se na nivou svake organizacije proizvođača koja je član.

2.7 Odluka o odobravanju operativnog programa i operativnog fonda

Ministarstvo donosi odluku o odobravanju operativnog programa i operativnog fonda na način da:

- odobrava iznose operativnih fondova i operativne programe koji ispunjavaju uslove propisane propisima koji uređuju tržište poljoprivrednih proizvoda;
- odobrava operativne programe, pod uslovom da organizacija proizvođača prihvati određene izmjene ili
- odbijaju programe ili dijelove programa.

2.8 Vremenski periodi sprovođenja operativnih programa

Operativni programi se sprovode u godišnjim periodima koji traju od 1. januara do 31. decembra.

Operativni programi odobreni do 15. decembra sprovode se od 1. januara sljedeće godine.

Sprovođenje programa odobrenih nakon 15. decembra odlaže se za godinu dana.

2.9 Izmjene operativnih programa

Organizacije proizvođača mogu zahtijevati izmjene odobrenih operativnih programa, uključujući njihovo trajanje, za sljedeće godine.

Rok za podnošenje zahtjeva je 15. septembar da bi se odobrene izmjene primjenjivale od 1. januara sljedeće godine.

Ministarstvo donosi odluku do 15. decembra godine u kojoj su izmjene operativnih programa podnesene.

U opravdanim situacijama takvi se zahtjevi mogu odobriti nakon rokova koje je utvrdilo Ministarstvo, ali najkasnije do 20. januara nakon godine podnošenja zahtjeva. U odluci o odobravanju može se predvidjeti da su troškovi prihvatljivi za podršku od 1. januara nakon godine podnošenja zahtjeva.

Ministarstvo može dopustiti izmjene operativnih programa tokom godine. Odluke o tim izmjenama donose se do 20. januara godine nakon godine u kojoj su izmjene zatražene. Ministarstvo može ovlastiti organizacije proizvođača da tokom godine:

- 1) samo djelimično sprovode svoje operativne programe;
- 2) izmjene sadržaje operativnih programa;
- 3) iznos operativnog fonda povećaju za najviše 25% od početno odobrenog iznosa i da ga smanje za 10%, pod uslovom da se održe ukupni ciljevi operativnog programa.

Operativni programi mogu se izmijeniti tokom godine bez prethodnog odobrenja Ministarstva, a izmjene su prihvatljive za dodjelu podrške samo ako organizacija proizvođača o tome bez odlaganja obavijesti Ministarstvo.

Ministarstvo može povećati procenete iz stava 6 podtačke 3 ove tačke u slučaju spajanja organizacija proizvođača.

Uz zahtjev za izmjene potrebno je priložiti propratnu dokumentaciju kojom su navedeni razlog, vrsta i efekti izmjena.

2.10 Odobravanje operativnih programa

Zahtjev za odobravanje operativnog programa, zajedno sa nacrtom operativnog programa, podnosi se Ministarstvu koje ga, nakon izvršene kontrole, odobrava ili odbija, ili zahtjeva njegovu izmjenu.

Ministarstvo obavještava organizaciju proizvođača ili udruženje organizacija proizvođača o predviđenoj visini iznosa.

Isplate finansijske podrške vrše se na osnovu nastalih izdataka za sprovođenje mjera iz operativnog programa.

Isplata avansa moguća je samo za mjere operativnih programa za koje su predviđene posebne garancije.

Trajanje operativnih programa i njihovo finansiranje od strane proizvođača i proizvođačkih organizacija sa jedne strane i državnog budžeta sa druge strane određuje se na najmanje tri i najviše pet godina.

3. PODRŠKA

3.1 Odobreni iznosi podrške

Ministarstvo obavještava organizacije proizvođača i udruženja organizacija proizvođača o odobrenom iznosu podrške do 15. decembra godine koja prethodi godini za koju je podrška zatražena.

U opravdanim situacijama takve se odluke mogu donijeti nakon tog datuma ali najkasnije do 20. januara godine za koju je podrška zatražena.

3.2 Zahtjevi za podršku

Organizacije proizvođača podnose Ministarstvu zahtjev za isplatu podrške ili preostalog iznosa podrške za svaki operativni program za koji je podrška zatražena do 15. februara u godini nakon godine za koju je podrška zatražena.

Zahtjevima za podršku prilažu se dokazi o:

- 1) zatraženoj podršci;
- 2) vrijednosti proizvodnje stavljene na tržište;
- 3) finansijskim doprinosima koji se ubiraju od njenih članova i doprinosima same organizacije proizvođača;

- 4) troškovima nastalim u vezi sa operativnim programom;
- 5) troškovima koji se odnose na sprječavanje krize i upravljanje krizom raščlanjenim prema aktivnostima;
- 6) procentu operativnog fonda koji je potrošen na sprječavanje i upravljanje krizom i raščlanjen prema aktivnostima;
- 7) ispunjavanju obaveza u vezi sa sprječavanjem i upravljanjem krizom, kao i obaveza o ispunjenju propisanih aktivnosti zaštite životne sredine i obaveza iz tačke 4.3;
- 8) pisanoj potvrdi da nijesu primljena dvostruka finansijska sredstva iz državnog budžeta u pogledu mjera ili aktivnosti koje su prihvatljive za dobijanje podrške;
- 9) ako je riječ o zahtjevu za plaćanje na osnovu standardnih paušalnih stopa ili visinu jediničnih troškova, dokaz o sprovedenim predmetnim aktivnostima i
- 10) godišnji izvještaj iz Priloga 3 sa navodenim ostvarenjima operativnog programa, na osnovu pokazatelja utvrđenih u Prilogu 4 ovog Programa.

Zahtjevi za dodjelu podrške mogu obuhvatati troškove koji su planirani u programu, ali nijesu podmireni, ako se dokažu sljedeći elementi:

- 1) te aktivnosti nijesu mogle biti sprovedene do 31. decembra u godini sprovođenja operativnog programa zbog razloga koji su van kontrole predmetne organizacije proizvođača;
- 2) te aktivnosti mogu se sprovesti najkasnije do 30. aprila godine nakon godine za koju je zatražena podrška; i
- 3) ekvivalentni doprinos organizacije proizvođača ostaje u operativnom fondu.

Podrška se isplaćuje i položeno sredstvo garancije u skladu sa tačkom 3.4 stavom 3 se oslobađa samo pod uslovom da se predloži dokaz o podmirjenju planiranih troškova iz stava 2 podtačke 2 ove tačke, najkasnije do 30. aprila u godini nakon godine za koju je predmetni trošak planiran te na osnovu utvrđenog prava na podršku.

U izuzetnim i valjano opravdanim slučajevima, Ministarstvo može prihvatiti zahtjeve nakon datuma predviđenog u stavu 1 ove tačke ako su sprovedene potrebne kontrole i ako se poštovao rok za plaćanje propisan u tački 3.3. Ako su zahtjevi podneseni nakon datuma predviđenog u stavu 1 ove tačke, podrška se umanjuje za 1% za svaki dan kašnjenja.

Udruženja organizacija proizvođača mogu podnijeti zahtjev za dodjelu podrške iz stava 1 ove tačke po nalogu i u ime samo onih članova koji su organizacije proizvođača priznate u istoj državi članici u kojoj je priznato i udruženje organizacija proizvođača i pod uslovom da je za svakog člana podnesena dokumentacija iz stava 2 ove tačke. Organizacije proizvođača krajnji su korisnici podrške.

3.3 Isplata podrške

Ministarstvo isplaćuje podršku do 15. oktobra u godini koja slijedi nakon godine sprovođenja programa.

3.4 Plaćanja unaprijed (zajmovi, avansi)

Zahtjevi za isplatu avansa mogu se podnositi:

- na tromjesečnoj osnovi u januaru, aprilu, julu i oktobru ili
- na četveromjesečnoj osnovi u januaru, maju i septembru.

Ukupne isplate avansa izvršene za određenu godinu ne smiju preći 80% prvobitno odobrenog iznosa podrške za operativni program.

Avansi se isplaćuju nakon polaganja garancije u protivrijednosti od 110% garancije.

Ministarstvo može utvrditi minimalan iznos i krajnje rokove za isplatu avansa.

Ministarstvo može dopustiti organizaciji proizvođača da podnese zahtjev za isplatu avansa dijela podrške. Isplata avansa podrške odgovara predviđenim troškovima koji proizlaze iz operativnog programa tokom perioda od tri ili četiri mjeseca, počevši od mjeseca u kom je zahtjev za isplatu avansa podnesen.

Finansijski doprinosi operativnom fondu prikupljaju se u skladu sa tačkama 4.2 i 5.3. Isplaćeni avansi i odgovarajući doprinosi organizacije proizvođača moraju biti stvarno utrošeni.

Zahtjevi za oslobađanje garancije mogu se podnositi tokom tekuće programske godine popraćeni dokazima, poput računa i dokumenata koji dokazuju obavljene uplate.

Garancije se oslobađaju do iznosa od 80% isplaćenog avansa.

U slučaju neispunjavanja operativnog programa ili ozbiljnog propusta u ispunjavanju propisanih obaveza garancija se zadržava, ili se oduzima proporcionalno iznosu utvrđene nepravilnosti.

3.5 Djelimične isplate

Ministarstvo može dopustiti organizacijama proizvođača podnošenje zahtjeva za isplatu dijela podrške koji odgovara već potrošenim iznosima u okviru operativnog programa.

Zahtjevi se mogu podnositi u bilo koje vrijeme, ali najviše tri puta u svakoj godini. Zahtjevima se prilaže dokazna dokumentacija, kao što su računi i dokumenta kojima se dokazuje da su plaćanja izvršena.

Plaćanja povezana sa zahtjevima za isplatu dijelova podrške ne smiju preći 80% dijela podrške koji odgovara iznosima već potrošenim u okviru operativnog programa za date periode. Ministarstvo može utvrditi minimalne iznose za djelimična plaćanja i rokove za podnošenje zahtjeva.

3.6 Prestanak operativnog programa i prekid priznanja

Ako organizacija proizvođača ili udruženje organizacija proizvođača prestane sprovoditi svoj operativni program prije završetka predviđenog trajanja, ne izvršavaju se dalje isplate toj organizaciji ili udruženju za aktivnosti sprovedene nakon datuma prestanka.

Podrška primljena za prihvatljive aktivnosti koje su sprovedene prije prestanka operativnog programa ne vraća se pod uslovom:

1) da je organizacija proizvođača ili udruženje organizacija proizvođača ispunilo kriterijume priznavanja i da su ciljevi aktivnosti utvrđeni u operativnom programu postignuti u trenutku prestanka, i

2) da organizacija proizvođača, udruženje organizacija proizvođača ili kćeri njegovog društva ispunjavaju zahtjev od 90% ili njegovi članovi zadrže u svom posjedu i koriste ulaganja finansirana podrškom iz operativnog fonda najmanje do završetka perioda njihove amortizacije. U protivnom se finansijska pomoć iz državnog budžeta isplaćena za finansiranje tih ulaganja vraća u državni budžet.

Finansijska pomoć iz državnog budžeta za višegodišnje obaveze, kao što su aktivnosti zaštite životne sredine, ako se njihovi dugoročni ciljevi i očekivane koristi ne mogu ostvariti zbog prekida mjere, vraća se u državni budžet.

Ova pravila se primjenjuju i u slučaju dobrovoljnog prekida priznanja, povlačenja priznanja ili raspuštanja organizacije proizvođača ili udruženja organizacija proizvođača. Neosnovano isplaćeni iznosi vraćaju se u skladu sa tačkom 8.9.

4. OPERATIVNI FONDOVI

4.1 Operativni fondovi

Organizacije proizvođača u sektoru voća i povrća i/ili njihova udruženja mogu osnovati operativni fond. Operativni fond je poseban račun ili podračun u okviru računa organizacije proizvođača otvoren u poslovnoj banci za potrebe finansiranja operativnih programa organizacije proizvođača. Fond se finansira pomoću:

1) finansijskih doprinosa od:

- članova organizacije proizvođača i/ili same organizacije proizvođača ili
- udruženja organizacija proizvođača preko članova tih udruženja;

2) finansijske pomoći iz državnog budžeta, koja se može dodijeliti organizacijama proizvođača ili njihovim udruženjima kada ta udruženja predstavljaju, upravljaju i sprovode operativni program ili dio operativnog programa.

Operativni fondovi koriste se samo za finansiranje operativnih programa koji su odobreni od strane Ministarstva.

4.2 Finansiranje operativnih fondova

Financijske doprinose operativnom fondu utvrđuje organizacija proizvođača ili udruženje organizacije proizvođača.

Svi članovi proizvođači ili organizacije imaju mogućnost korišćenja operativnog fonda i demokratskog učešća u odlukama o upotrebi operativnog fonda organizacije proizvođača ili udruženja organizacija proizvođača i finansijskih doprinosa operativnom fondu.

Statutom organizacije proizvođača ili statutom udruženja organizacije proizvođača od pridruženih proizvođača ili organizacija zahtijeva se da plaćaju finansijske doprinose u skladu sa statutima za uspostavljanje i popunjavanje operativnog fonda predviđenog u tački 4.1.

4.3 Finansijska pomoć iz državnog budžeta

Iznos podrške iz državnog budžeta za operativni fond iznosi 50% rashoda nastalih u godini sprovođenja operativnog programa, ali ne više od 4,1% ukupne vrijednosti proizvoda stavljenih na tržište.

Izuzetno od stava 1 taj procenat se može povećati na 4,6% ukupne vrijednosti proizvoda stavljenih na tržište ako organizacija proizvođača iznos koji premašuje 4,1% ukupne vrijednosti proizvoda stavljenih na tržište koristi isključivo za mjere za sprječavanje kriznih situacija i upravljanje njima.

U slučaju udruženja organizacija proizvođača, taj se procenat može povećati na 4,7% ukupne vrijednosti proizvoda stavljenih na tržište, pod uslovom da se iznos koji premašuje 4,1% ukupne vrijednosti proizvoda stavljenih na tržište koristi isključivo za sprječavanje kriznih situacija i za mjere upravljanja koje je udruženje organizacija proizvođača sprovelo u ime svojih članova.

Na zahtjev organizacije proizvođača, ograničenje od 50% iz stava 1 povećaće se na 60% za operativni program ili dio operativnog programa, ako taj program zadovoljava bar jedan od sljedećih uslova:

- 1) obuhvata isključivo posebnu podršku za proizvodnju organskih proizvoda;
- 2) prvi je koji podnosi priznata organizacija proizvođača koji je rezultat spajanja dvije priznate organizacije proizvođača;
- 3) prvi je koji podnosi priznato udruženje organizacija proizvođača;
- 4) podnose ga organizacije proizvođača koje na tržište stavljaju manje od 20% ukupne proizvodnje voća i povrća u Crnoj Gori.

Ograničenje od 50% predviđeno iz stava 1 povećaće se na 100% u sljedećim slučajevima:

- 1) u slučaju povlačenja sa tržišta voća i povrća koje ne premašuje 5% količine proizvoda stavljenih na tržište svake organizacije proizvođača i koje se ustupa za:

- besplatnu distribuciju humanitarnim organizacijama i fondacijama koje je u tu svrhu odobrila država, za upotrebu u okviru njihovih aktivnosti pomoći osobama čije je pravo na javnu pomoć priznato nacionalnim pravom, posebno jer im nedostaju potrebna sredstva za izdržavanje;

- besplatnu distribuciju kazneno-popravnim institucijama, vrtićima, predškolskim i školskim obrazovnim ustanovama i dječjim kampovima kao i bolnicama i domovima za starije osobe koje je odobrila država, koje preduzimaju sve potrebne korake kako bi osigurale da se tako raspodijeljene količine dodaju količinama koje te ustanove obično kupuju.

- 2) u slučaju kada je jedna organizacija proizvođača mentor drugoj organizaciji proizvođača ili pojedinačnih proizvođača.

4.4 Obavještenje o procijenjenom iznosu

Organizacije proizvođača i udruženja organizacija proizvođača obavještavaju Ministarstvo o procijenjenim iznosima finansijske pomoći iz državnog budžeta i doprinosa njenih članova, kao i same organizacije proizvođača ili udruženja operativnim fondovima za sljedeću godinu najkasnije do 15. septembra zajedno sa operativnim programima ili zahtjevima za odobrenje izmjena postojećeg operativnog programa.

Visina procijenjenog iznosa operativnih fondova osnovan je na operativnim programima i vrijednosti proizvodnje stavljen na tržište. Budžet se dijeli na troškove za sprečavanje krize i mjere upravljanja krizom, te ostale mjere.

5. VRIJEDNOST TRŽIŠNE PROIZVODNJE

5.1 Osnovica za obračun

Vrijednost tržišne proizvodnje pojedine organizacije proizvođača izračunava se na osnovu proizvodnje same organizacije proizvođača i njenih članova i njom je obuhvaćena samo proizvodnja onog voća i povrća za koje je organizacija proizvođača priznata. Vrijednošću tržišne proizvodnje može se obuhvatiti voće i povrće koje ne mora biti u skladu sa tržišnim standardima, ako se ti standardi ne primjenjuju. Vrijednost tržišne proizvodnje pojedinog udruženja organizacija proizvođača izračunava se na osnovu proizvodnje samog udruženja organizacija proizvođača i organizacija proizvođača koje su njegovi članovi te je njom obuhvaćena samo proizvodnja onog voća i povrća za koje je udruženje organizacija proizvođača priznato. Pri ovom obračunu mora se izbjeći dvostruko računanje.

Vrijednost tržišne proizvodnje ne obuhvata vrijednost prerađevina voća i povrća ili druge proizvode koji nijesu proizvodi sektora voća i povrća. Međutim, vrijednost tržišne proizvodnje voća i povrća namijenjenog za preradu koje su organizacija proizvođača, udruženje organizacija proizvođača ili njihovi članovi proizvođači ili društva kćeri koja ispunjavaju zahtjev od 90% iz stava 8 ove tačke, bilo sami ili povjeravanjem spoljnim izvršiocima, prerađili u jedan od proizvoda od voća i povrća ili u neki prerađeni proizvod, izračunava se kao paušalna stopa u procentima od vrijednosti iznosa ispostavljenih računa za te prerađene proizvode. Paušalne stope iznose:

- 1) 53 % za voćne sokove;
- 2) 73 % za koncentrovane sokove;
- 3) 77 % za koncentrat paradajza;
- 4) 62 % za smrznuto voće i povrće;
- 5) 48 % za voće i povrće u konzervama;
- 6) 70 % za pečurke vrste *Agaricus* u konzervama;
- 7) 81 % za voće privremeno konzervisano;
- 8) 81 % za sušeno voće;
- 9) 27 % za prerađeno voće i povrće osim onog iz tačaka 1 do 8;
- 10) 12 % za prerađeno aromatično bilje;
- 11) 41 % za papriku u prahu.

Vrijednost nusproizvoda može se uključiti u vrijednost tržišne proizvodnje. Nusproizvod je proizvod koji nastaje pripremom proizvoda od voća ili povrća, koji ima pozitivnu ekonomsku vrijednost, ali nije glavni planirani proizvod.

Vrijednost tržišne proizvodnje obuhvata i vrijednost proizvoda povučenih sa tržišta koji se ustupaju za besplatnu distribuciju humanitarnim organizacijama i fondacijama, kazneno-popravnim institucijama, vrtićima, predškolskim i školskim obrazovnim ustanovama i dječjim kampovima kao i bolnicama i domovima za starije osobe. Vrijednost se izračunava na osnovu prosječne cijene tih proizvoda koje stavljaju na tržište druge organizacije proizvođača u datom periodu.

Samo proizvodnja organizacije proizvođača i njenih članova koju je ta organizacija proizvođača stavila na tržište ubraja se u vrijednost tržišne proizvodnje. Proizvodnja članova proizvođača organizacije proizvođača koju je na tržište stavila neka druga organizacija proizvođača koju je odredila njihova matična organizacija, ubraja se u vrijednost tržišne proizvodnje ove druge organizacije proizvođača. Mora se izbjeći dvostruko računanje.

Osim ako se primjenjuje stav 8 ove tačke, tržišna proizvodnja voća i povrća fakturiše se u fazi „franko organizacija proizvođača“ kao proizvod koji je prerađen i zapakovan, isključujući:

- 1) PDV;

2) unutašnje troškove prevoza organizacije proizvođača, za udaljenost veću od 300 km između središnje lokacije za prikupljanje ili pakovanje organizacije proizvođača i distributivnog mjesta organizacije proizvođača.

Vrijednost tržišne proizvodnje udruženja organizacija proizvođača izračunava se na istoj osnovi kao što je utvrđeno u prethodnom stavu u fazi „franko udruženje organizacija proizvođača“.

Vrijednost tržišne proizvodnje može se izračunati i na istoj osnovi kao što je utvrđeno u stavu 6 ove tačke u fazi „franko društvo kćer“, pod uslovom da je najmanje 90% udjela ili kapitala društva kćeri u vlasništvu:

- 1) jedne ili više organizacija proizvođača ili udruženja organizacija proizvođača ili
- 2) proizvođača koji su članovi organizacija proizvođača ili udruženja organizacija proizvođača, ako se time doprinosi ciljevima propisanim zakonom.

U slučaju povjeravanja djelatnosti spoljnim izvršiocima, vrijednost tržišne proizvodnje izračunava se u fazi „franko organizacija proizvođača“ i njom se obuhvata dodatna ekonomska vrijednost djelatnosti koju je organizacija proizvođača povjerila spoljnom izvršiocu – svojim članovima, trećim stranama ili nekom drugom društvu kćeri, osim onog navedenog u stavu 8 ove tačke.

U slučaju smanjenja proizvodnje zbog prirodnih nepogoda, klimatskih uslova, bolesti životinja ili biljaka ili najezde insekata svako obeštećenje iz osiguranja primljeno na osnovu mjera osiguranja prinosa obuhvaćenih tačkama 6.9.1 i 6.9.2 ili na osnovu mjera sa istim dejstvom koje je preduzela organizacija proizvođača ili njeni članovi proizvođači zbog tih uzroka, može se uračunati u vrijednost tržišne proizvodnje.

5.2 Referentni periodi i gornja granica finansijske pomoći iz državnog budžeta

Za svaku organizaciju proizvođača određuje se 12-mjesečni referentni period, koji počinje najranije 1. januara godine koji je tri godine prije godine za koju je podrška zatražena i završava najkasnije 31. decembra godine koja prethodi godini za koju je podrška zatražena. Dvanaestomjesečni period predstavlja računovodstveni period organizacije proizvođača. Metodologija utvrđivanja referentnog perioda ne smije se mijenjati tokom operativnog programa osim u opravdanim slučajevima.

Gornja granica finansijske pomoći iz tačke 4.3 izračunava se svake godine na osnovu vrijednosti tržišne proizvodnje tokom referentnog perioda proizvođača koji su članovi organizacije proizvođača ili udruženja organizacija proizvođača na dan 1. januara godine za koju je podrška zatražena.

Osim metode iz stava 2, za organizacije proizvođača ili udruženja organizacija proizvođača država može odlučiti da će upotrebljavati stvarnu vrijednost proizvodnje u određenom referentnom periodu određene organizacije proizvođača ili udruženja organizacija proizvođača. U tom slučaju pravilo se primjenjuje na sve organizacije proizvođača ili udruženja organizacija proizvođača.

U slučaju smanjenja vrijednosti proizvoda od najmanje 35% zbog razloga koji su van odgovornosti i kontrole organizacije proizvođača, smatra se da vrijednost tržišne proizvodnje tog proizvoda predstavlja 65% njegove vrijednosti u prethodnom referentnom periodu. Organizacija proizvođača će dostaviti Ministarstvu dokaze o razlozima smanjenja vrijednosti proizvoda. Ova pravila se primjenjuju i pri utvrđivanju minimalne vrijednosti tržišne proizvodnje.

Ako su istorijski podaci o tržišnoj proizvodnji nedavno priznatih proizvođačkih organizacija nedovoljni za primjenu stava 1, kao vrijednost proizvoda stavljenih na tržište uzima se vrijednost proizvoda namijenjenih tržištu koju je organizacija proizvođača navela u svrhu priznavanja.

5.3 Računovodstvo

Računovodstvo organizacije proizvođača mora biti u skladu s nacionalnim računovodstvenim standardima zasnovano na troškovima kako bi se mogli utvrditi, provjeriti i potvrditi njihovi rashodi i prihodi.

5.4 Operativni programi udruženja organizacija proizvođača

Ministarstvo može odobriti da pridruženi proizvođači udruženja organizacija proizvođača koji nijesu organizacije proizvođača, ali koji su članovi takvih udruženja, finansiraju mjere koje sprovodi udruženje organizacija proizvođača srazmjerno doprinosima pridruženih proizvođačkih organizacija.

Gornje granice za izdvajanje za sprečavanje krize i upravljanje krizom u okviru operativnih programa udruženja organizacija proizvođača izračunavaju se na nivou svake pridružene organizacije proizvođača.

6. MJERE ZA SPRJEČAVANJE I UPRAVLJANJE KRIZNIM SITUACIJAMA

6.1 Zajmovi za finansiranje mjera za sprječavanje i upravljanje kriznim situacijama

Organizacije proizvođača mogu uzimati zajmove po tržišnim uslovima kako bi finansirale mjere za sprječavanje kriznih situacija i upravljale njima. U tom slučaju povraćaj kapitala i kamata za te zajmove može biti dio operativnog programa i kao takav prihvatljiv za finansijsku pomoć države. Bilo kakva posebna aktivnost u okviru sprječavanja kriznih situacija i upravljanja njima može se finansirati pomoću takvih zajmova ili direktno ili na oba načina.

Zajmovi uzeti za finansiranje mjera za sprječavanje krize i upravljanje krizom u opravdanim situacijama mogu se prenijeti na sljedeći operativni program, ako je period njihove isplate duži od trajanja operativnog programa.

6.2 Ulaganja kojima se upravljanje količinama stavljenim na tržište čini efikasnijim

Prihvatljiva ulaganja usmjerena na povećanje efikasnosti upravljanja količinama stavljenih na tržište su sljedeća:

- 1) ulaganja kojima se upravljanje količinama stavljenim na tržište čini efikasnijim;
- 2) obuke i razmjene najboljih praksi;
- 3) promocija i komunikacija, uključujući djelovanja i aktivnosti sa ciljem diverzifikacije i konsolidacije na tržištima voća i povrća, u preventivne svrhe ili tokom kriznog perioda;
- 4) podrška za administrativne troškove osnivanja uzajamnih fondova i finansijske doprinose za popunjavanje uzajamnih fondova nakon isplate naknade članovima proizvođačima čiji su se prihodi znatno smanjili zbog nepovoljnih tržišnih uslova;
- 5) ponovna sadnja voćnjaka ako je to potrebno nakon obaveznog krčenja iz zdravstvenih ili fitosanitarnih razloga prema uputstvu organa nadležnog za te poslove;
- 6) povlačenje sa tržišta;
- 7) zelena berba ili neobavljanje berbe voća i povrća;
- 8) osiguranje berbe;
- 9) osiguranje mentorstva drugim organizacijama proizvođača, udruženjima organizacija proizvođača, grupama proizvođača ili pojedinačnim proizvođačima.

Prije odobravanja operativnih programa koji sadrže aktivnosti povezane sa ulaganjima iz stava 1 ovoga člana Ministarstvu će se dostaviti dokazi da je predloženo ulaganje dovoljno za efikasno sprječavanje ili bolje prevazilaženje nastale krizne situacije.

6.3 Obuke i razmjene najboljih praksi

Ministarstvo propisuje uslove koji treba da ispune mjere obuke i razmjene boljih praksi koje se smatraju mjerama za sprječavanje krize i upravljanje krizom.

6.4 Mjere promocije i komunikacije

Ministarstvo propisuje uslove koje treba da ispune mjere promocije i komunikacije, uključujući mjere i aktivnosti kojima je cilj diverzifikacija i konsolidacija na tržištima voća i povrća, bilo da se te mjere odnose na sprječavanje krize ili upravljanje krizom. Tim se odredbama mora omogućiti brza primjena mjera kada je to potrebno.

Glavni cilj tih mjera mora biti veća konkurentnost proizvoda kojima teže organizacije proizvođača i njihova udruženja u slučaju ozbiljnih poremećaja na tržištu, gubitka povjerenja potrošača ili drugih povezanih problema.

Posebni ciljevi mjera promocije i komunikacije koje sprovode organizacije proizvođača i njihova udruženja moraju biti:

- 1) povećanje nivoa svijesti o kvalitetu poljoprivrednih proizvoda i o visokim standardima kvaliteta;

- 2) povećanje konkurentnosti i potrošnje poljoprivrednih proizvoda i nekih prerađenih proizvoda, kao i povećanje nivoa svijesti o njihovom kvalitetu;
- 3) povećanje nivoa svijesti o sistemima kvaliteta;
- 4) povećanje učešća poljoprivrednih proizvoda i određenih prerađenih proizvoda proizvedenih na tržištu; i
- 5) doprinos vraćanju tržišnih uslova u slučaju ozbiljnih poremećaja na tržištu, gubitka povjerenja potrošača ili drugih povezanih problema.

6.5 Podrška za administrativne troškove osnivanja zajedničkih fondova

Podrška za administrativne troškove uspostavljanja zajedničkih fondova obuhvata finansijsku pomoć iz državnog budžeta i doprinosa organizacije proizvođača.

Ukupan iznos te podrške ne smije biti veći od 5%, odnosno 4%, odnosno 2% doprinosa organizacije proizvođača zajedničkom fondu u prvoj, drugoj i trećoj godini njegovog korištenja.

Organizacija proizvođača može primiti podršku iz stava 1 samo jednom i samo tokom prve tri godine korištenja fonda. Kad organizacija proizvođača zatraži podršku samo u drugoj ili trećoj godini korištenja fonda, finansijska podrška iznosi: 4%, odnosno 2%.

Ministarstvo određuje gornju granicu iznosa koji organizacija proizvođača može primiti kao podršku povezanu sa zajedničkim fondovima.

6.6 Ponovna sadnja voćnjaka nakon obaveznog krčenja

Ministarstvo može u svoju nacionalnu strategiju uključiti ponovnu sadnju voćnjaka nakon obaveznog krčenja iz zdravstvenih ili fitosanitarnih razloga.

Ponovna sadnja voćnjaka ne obuhvata više od 20% ukupnih troškova u okviru operativnih programa.

6.7 Povlačenja sa tržišta

6.7.1 Trogodišnji prosjek za povlačenje sa tržišta radi besplatne distribucije

Ograničenje od 5% količine proizvodnje stavljene na tržište iz tačke 4.3 stav 5 izračunava se na osnovu aritmetičke sredine ukupne količine proizvoda za koje je organizacija proizvođača priznata i koju je organizacija proizvođača stavila na tržište tokom tri prethodne godine.

Za novopriznate organizacije proizvođača podaci za tržišne godine prije priznavanja uzimaju se:

- 1) ako je organizacija bila organizovana u neki drugi vid udruženja, prema potrebi ekvivalentni podaci za taj vid udruženja ili
- 2) količina uzeta u obzir prilikom podnošenja zahtjeva za priznavanje.

6.7.2 Prethodno obavještenje o postupcima povlačenja

Organizacije proizvođača i udruženja organizacija proizvođača unaprijed u pisanom ili elektronskom obliku obavještavaju Ministarstvo o namjeri povlačenja proizvoda. U obavještenju se navodi popis proizvoda koje se namjeravaju povući i njihova glavna svojstva u skladu sa važećim tržišnim standardima, procijenjena količina svakog pojedinog proizvoda, njihova predviđena namjena i mjesto gdje se povučeni proizvodi mogu pregledati kako je predviđeno tačkom 7.4. Obavještenja sadrže i pisanu izjavu kojom se dokazuje da su povučeni proizvodi u skladu s važećim tržišnim standardima ili minimalnim zahtjevima iz tačke 6.7.4.

Ministarstvo utvrđuje detaljna pravila za organizacije proizvođača i udruženja organizacija proizvođača u vezi s obavještenjima iz stava 1, posebno u vezi sa vremenskim rokovima.

6.7.3 Podrška

Podrška za povlačenje sa tržišta, koja se sastoji od finansijske pomoći iz državnog budžeta i doprinosa organizacije proizvođača, ne smije biti veća od iznosa utvrđenih u Prilogu 5. Za proizvode koji nijesu navedeni u Prilogu 5, Ministarstvo utvrđuju maksimalne iznose podrške, koja se sastoji od finansijske pomoći iz državnog budžeta i doprinosa organizacije proizvođača, na nivo koji ne smije biti veći od 40% prosječnog iznosa tržišnih cijena u prethodnih pet godina u slučaju besplatne

distribucije i na nivou koji ne smije biti veći od 30% prosječnog iznosa tržišnih cijena u prethodnih pet godina za namjene koje nijesu besplatna distribucija. Ako organizacija proizvođača primi naknadu od trećih strana za povučene proizvode, ovako utvrđena podrška smanjuje se za iznos jednak primljenoj naknadi. Kako bi bili prihvatljivi za dobijanje podrške, predmetni proizvodi ne smiju se ponovno staviti na komercijalno tržište voća i povrća.

Povlačenja sa tržišta ne smiju preći 5% količine proizvodnje datog proizvoda stavljenog na tržište od strane bilo koje organizacije proizvođača. Međutim, količine koje se ustupaju na jedan od načina iz tačke 4.3 stav 5 ili na bilo koji način koji je odobrila država na osnovu tačke 6.7.7 stav 2, ne uzimaju se u obzir kod utvrđivanja tog procenta. Količina proizvodnje stavljene na tržište iz prvog podstava izračunava se kao prosjek količine proizvodnje stavljene na tržište u prethodne tri godine. Ako ti podaci nijesu na raspolaganju, primjenjuje se količina proizvodnje stavljena na tržište za koju je organizacija proizvođača priznata. Procenat od 5% predstavlja godišnje prosječne vrijednosti iz trogodišnjeg perioda, uključujući predmetnu godinu i dvije prethodne, sa pet procentnih poena godišnje margine prekoračenja.

Finansijskom pomoći države za voće i povrće povučeno sa tržišta koje je besplatnom distribucijom ustupljeno humanitarnim organizacijama i institucijama tačke 4.3 stav 5, pokrivaju se samo plaćanja za proizvode koji su ustupljeni u skladu sa stavom 1 ove tačke i za troškove iz stava 1 tačke 6.7.5 i stava 1 tačke 6.7.6.

6.7.4 Tržišni standardi povučenih proizvoda

Proizvod povučen sa tržišta mora ispunjavati standard za stavljanje na tržište za taj proizvod kako je navedeno u propisima kojima se uređuju tržišni standardi, osim odredaba o otpremanju i označavanju proizvoda. Ako se proizvodi povlače u rasutom stanju, moraju se ispuniti zahtjevi II klase.

Ako tržišni standard nije utvrđen za određeni proizvod, moraju se ispuniti minimalni zahtjevi propisani u Prilogu 6. Ministarstvo može utvrditi dodatna pravila kojima se dopunjuju ti minimalni zahtjevi.

6.7.5 Troškovi prevoza za besplatnu distribuciju

Troškovi drumskog prevoza za besplatnu distribuciju svih proizvoda povučenih sa tržišta prihvatljivi su za naknadu u okviru Operativnog programa na osnovu visine jediničnih troškova utvrđenih na osnovu udaljenosti između tačke povlačenja i mjesta isporuke, kako je utvrđeno u Prilogu 7. Za prevoz pomorskim saobraćajem Ministarstvo utvrđuje udaljenost između tačke povlačenja i mjesta krajnje isporuke. Naknada ne smije premašiti troškove drumskog prevoza najkraćim putem između mjesta utovara i tačke krajnje isporuke gdje je moguć drumski prevoz. Korektivni koeficijent od 0,6 primjenjuje se na iznose utvrđene Prilogom 7 ovoga Programa. U slučaju kombinovanog prevoza kao primjenjivi trošak prevoza uzima se zbir troškova koji odgovara udaljenosti pređenoj drumskim prevozom i povećanja troška od 60% ako je ukupna udaljenost pređena drumskim prevozom, kako je utvrđeno u Prilogu 7 ovoga Programa.

Troškovi prevoza isplaćuju se onoj strani koja stvarno snosi finansijski trošak prevoza. Plaćanje se izvršava na osnovu dokumentacije kojom se potvrđuju:

- 1) nazivi organizacija korisnika;
- 2) količina proizvoda;
- 3) preuzimanje koje obavlja organizacija korisnika i korišćeno sredstvo prevoza i
- 4) udaljenost između mjesta povlačenja i mjesta isporuke.

6.7.6 Troškovi sortiranja i pakovanja za besplatnu distribuciju

Troškovi sortiranja i pakovanja voća i povrća povučenog sa tržišta za besplatnu distribuciju prihvatljivi su za naknadu u okviru operativnih programa. Za proizvode u pakovanjima neto težine manje od 25 kilograma primjenjuju se paušalni iznosi utvrđeni u Prilogu 8.

Na pakovanjima proizvoda za besplatnu distribuciju nalazi se grb države Crne Gore, uz obaveznu naznaku „Proizvod za besplatnu distribuciju“.

Troškovi sortiranja i pakovanja isplaćuju se organizacijama proizvođača koje su izvršile te postupke. Plaćanje se izvršava na osnovu dokumentacije kojom se posebno potvrđuju:

- 1) nazivi organizacija korisnika;
- 2) količina predmetnih proizvoda i
- 3) preuzimanje koje obavlja organizacija korisnika, uz navođenje načina opremanja.

6.7.7 Namjene povučenih proizvoda

Ministarstvo utvrđuje dopuštene namjene za proizvode koji se povlače sa tržišta i propisuje odredbe kojima se osigurava da ne dođe do negativnog uticaja na životnu sredinu ili negativnih posljedica za zaštitu bilja zbog povlačenja proizvoda ili njihove namjene.

Namjene navedene u stavu 1 uključuju besplatnu distribuciju u smislu tačke 4.3 stava 5 i ostale ekvivalentne namjene koje odobri Ministarstvo. Ministarstvo može dopustiti humanitarnim organizacijama i institucijama iz tačke 4.3 stava 5 da zatraže doprinos od krajnjih primaoca proizvoda povučenih sa tržišta. Kad predmetne humanitarne organizacije i institucije dobiju odobrenje, one u skladu sa obavezama iz tačke 6.7.8 vode finansijske račune za predmetni postupak. Korisnicima besplatne distribucije može se dopustiti da prerađivačima voća i povrća plate u naturi ako je takvo plaćanje samo naknada za troškove prerade i samo ako se osigura da su prerađeni proizvodi namijenjeni da ih troše krajnji korisnici iz drugog podstavka. Država preduzima sve potrebne mjere da bi olakšala komunikaciju i saradnju između proizvođačkih organizacija i humanitarnih organizacija i institucija iz tačke 4.3 stava 5.

Dopušteno je proizvode ustupiti prerađivačkoj industriji. Država donosi detaljne propise kojima se osigurava da se ne naruši tržišna konkurencija, te da se povučeni proizvodi ponovo ne stave na komercijalno tržište. Alkohol dobijen destilacijom smije se koristiti isključivo u industrijske svrhe ili za proizvodnju energije.

6.7.8 Obaveze primaoca proizvoda povučenih sa tržišta

Primaoc povučenih proizvoda iz tačke 4.3 stava 5 obavezuje se da:

- 1) poštuje pravila utvrđena u skladu sa propisima;
- 2) vode poseban zapisnik o zalihama za predmetne postupke;
- 3) prihvati kontrole predviđene propisima;
- 4) dostavi dokaznu dokumentaciju o krajnjoj namjeni svakog od predmetnih proizvoda, u obliku potvrde o preuzimanju ili isprave kojom se potvrđuje da je povučene proizvode preuzela treća strana sa namjerom njihove besplatne distribucije.

Primaoci ne moraju voditi zapisnik iz prvog stava, tačke 2, ako primaju količine manje od maksimalne, koju one utvrde na osnovu dokumentovane analize rizika.

Primaoci povučenih proizvoda za druge namjene obavezuju se da će:

- 1) poštovati pravila utvrđena u skladu sa propisima;
- 2) voditi odvojene zapisnike o zalihama i finansijske račune za predmetne postupke ako država smatra da je to potrebno uprkos činjenici da je proizvod denaturisan prije isporuke;
- 3) prihvatiti kontrole predviđene propisima i
- 4) da neće tražiti dodatnu podršku za alkohol proizveden iz dotičnih proizvoda kad se radi o povučenim proizvodima namijenjenim destilaciji.

6.8 Zelena berba i neobavljanje berbe

6.8.1 Uslovi za primjenu zelene berbe i neobavljanje berbe

Zelena berba i neobavljanje berbe dopuna su uobičajenim praksama proizvodnje i razlikuju se od njih.

Voće i povrće podvrgnuto zelenoj berbi ili neobavljanje berbe ne upotrebljavaju se u dalje proizvodne svrhe u istom periodu rasta nakon izvođenja tog postupka.

Mjere zelene berbe ne preduzimaju se za voće i povrće čija je normalna berba već započela, a mjere ne obavljanje berbe ne poduzimaju se ako je komercijalna proizvodnja uzeta sa predmetne površine tokom uobičajenog proizvodnog ciklusa. Prvi podstav ne primjenjuje se kad je trajanje berbe voća i povrća duže od jednog mjeseca. U takvim slučajevima količinama iz stava 4

nadoknađuje se samo proizvodnja koja se bere tokom šest nedelja nakon postupka zelene berbe ili ne obavljanje berbe. Takvo voće i povrće ne upotrebljava se u dalje proizvodne svrhe u istom periodu rasta nakon izvođenja tog postupka. Za potrebe drugog podstavka Ministarstvo može zabraniti primjenu mjera zelene berbe i ne obavljanje berbe ako je u slučaju zelene berbe izveden znatan dio uobičajene berbe i ako je u slučaju ne obavljanje berbe već uzet značajan dio komercijalne proizvodnje. Ministarstvo u tom slučaju utvrđuje koji se dio smatra znatnim. Zelena berba i ne obavljanje berbe ne primjenjuju se za isti proizvod i na istoj površini u određenoj godini, osim za potrebe drugog podstava kad se oba postupka mogu primjenjivati istovremeno.

Podrškom za zelenu berbu obuhvaćeni su samo proizvodi koji se fizički nalaze na poljima i koji su stvarno podložni zelenoj berbi. Iznose naknade, koji se sastoje od finansijske pomoći iz državnog budžeta i doprinosa organizacije proizvođača za zelenu berbu i ne obavljanje berbe, utvrđuje Ministarstvo u skladu sa tačkom 6.8.2 stavom 1 tačkom a kao plaćanja po hektaru na nivou kojim se ne pokriva više od 90% maksimalnog nivoa podrške za povlačenje sa tržišta primjenjive na povlačenja sa namjenom koja nije besplatna distribucija kako je navedeno u tački 4.3 stav 5.

Organizacije proizvođača i udruženja organizacija proizvođača unaprijed u pisanom obliku obavještava Ministarstvo o namjeri zelene berbe ili neobavljanje berbe.

6.8.2 Obaveze Ministarstva

Ministarstvo donosi:

1) pravila o sprovođenju mjera zelene berbe i neobavljanja berbe, uključujući pravila o obavještavanju unaprijed o neobavljanju berbe i zelenoj berbi, o njihovom sadržaju i krajnjim rokovima, o iznosu naknade koja se plaća i o primjeni mjera, kao i popis prihvatljivih proizvoda u okviru tih mjera;

2) pravila kojima se osigurava da sprovođenje tih mjera nema negativan uticaj na životnu sredinu i negativne posljedice za zaštitu bilja. Ministarstvo provjerava da li se sprovode mjere na ispravan način. Ako Ministarstvo utvrdi da se mjere ne sprovode ispravno, ne odobrava primjenu mjera.

6.9 Osiguranje berbe

6.9.1 Cilj aktivnosti osiguranja berbe

Aktivnosti povezane sa osiguranjem berbe, doprinose očuvanju prihoda proizvođača i pokriću tržišnih gubitaka koje ima organizacija proizvođača ili njeni članovi kada su pogođeni prirodnim katastrofama, klimatskim nepogodama i kad je to primjenjivo, bolestima ili najezdama insekata.

6.9.2 Sprovođenje aktivnosti osiguranja berbe

Ministarstvo propisuje pravila o sprovođenju mjera osiguranja berbe, uključujući i pravila kojima se osigurava da mjere osiguranja berbe ne narušavaju konkurenciju na tržištu osiguranja.

Ministarstvo može odobriti dodatna finansijska sredstva kao podršku aktivnostima osiguranja berbe, za koje se koriste sredstva iz operativnog fonda. Međutim, ukupna javna podrška za osiguranje berbe ne smije preći:

1) 80% cijene premija osiguranja koje plaćaju proizvođači za osiguranje od gubitaka koji su posljedica nepovoljnih klimatskih uslova koji se mogu izjednačiti sa prirodnim katastrofama;

2) 50% troškova premija osiguranja koje proizvođači plaćaju za osiguranje protiv:

a) gubitaka iz tačke 1 i od drugih gubitaka uzrokovanih nepovoljnim vremenskim uslovima i

b) gubitaka uzrokovanih bolestima životinja ili biljaka ili najezdama insekata.

Najveća stopa iz tačke 2 primjenjuje se čak i u slučajevima kad se operativnom fondu inače odobrava finansijska pomoć države u visini od 60% u skladu sa tačkom 4.3 stavom 4.

Aktivnosti osiguranja berbe ne pokrivaju isplate osiguranja kojima se proizvođač obeštećuje za više od 100% pretrpljenog gubitka prihoda, uzimajući u obzir svaku naknadu koju proizvođač dobija iz drugih sistema podrške u odnosu na osigurani rizik.

Prirodnim katastrofama u smislu ovog programa smatraju se zemljotresi, sniježne lavine, odroni zemljišta i poplave, pijavice, uragani i šumski požari prirodnog porijekla.

Nepovoljne klimatske prilike koje se mogu izjednačiti sa prirodnim katastrofama su nepovoljni vremenski uslovi kao što su mraz, oluja i grad, led, jaka kiša ili suša koja uništava više od 30% prosječne proizvodnje na osnovu:

- 1) prethodnog trogodišnjeg perioda ili
- 2) trogodišnjeg prosjeka utvrđenog na prethodnom petogodišnjem periodu nakon odbitka najviše i najniže vrijednosti.

6.10 Sprovođenje mjera mentorstva

Sljedeće mjere mentorstva prihvatljive su za podršku:

1) razmjena najboljih praksi povezanih sa sprječavanjem kriznih situacija i mjerama upravljanja njima kako bi priznate organizacije proizvođača, proizvođačke grupe ili pojedinačni proizvođači imali korist od iskustava sa primjenom mjera sprječavanja kriznih situacija i upravljanja njima;

2) promocija osnivanja novih organizacija proizvođača, spajanja postojećih ili omogućavanja pojedinačnim proizvođačima da se pridruže postojećim organizacijama proizvođača;

3) stvaranje mogućnosti umrežavanja za pružaoce i korisnike mentorstva kako bi se ojačali marketinški kanali, kao sredstvo za sprječavanje kriznih situacija i upravljanje njima.

Pružao mentorstva može biti udruženje organizacija proizvođača ili organizacija proizvođača. Podršku za mjere mentorstva prima pružao mentorstva.

Korisnik mentorstva priznata je organizacija proizvođača u kojoj je stepen organizovanosti proizvođača niži od 20 % tokom tri uzastopne godine prije sprovođenja operativnog programa.

Troškovi povezani sa mentorstvom dio su mjera sprječavanja kriznih situacija u okviru operativnog programa. Prihvatljivi troškovi povezani sa mentorstvom navedeni su u Prilogu 1.

Svi troškovi navedeni u Prilogu 1 isplaćuju se pružaocu mentorstva.

Mjere mentorstva ne smiju se povjeravati spoljnim izvršiocima.

7. KONTROLE

7.1 Administrativne kontrole

O obavljenim administrativnim kontrolama vodi se zapisnik, sa navedenim rezultatima provjere i preduzetim mjerama u odnosu na nepravilnosti.

Prije dodjele podrške Ministarstvo sprovodi administrativne kontrole za sve zahtjeve za dodjelu podrške.

Administrativne kontrole nad zahtjevima za dodjelu podrške prema potrebi uključuju provjeru:

1) godišnjeg izvještaja o izvršavanju operativnog programa koji je dostavljen sa zahtjevom za podršku;

2) vrijednosti proizvodnje stavljene na tržište, doprinosa operativnom fondu i nastalih troškova;

3) tačnosti korelacije potraživanih troškova i isporučenih proizvoda i usluga;

4) usklađenosti obavljenih aktivnosti sa aktivnostima navedenim u odobrenom operativnom programu i

5) poštovanja finansijskih ili drugih propisanih ograničenja i gornjih granica.

Troškove nastale u okviru operativnog programa potrebno je opravdati dokazima o plaćanju. Računi se ispostavljaju na ime organizacije proizvođača ili udruženja organizacija proizvođača koje ispunjava zahtjev od 90% iz tačke 5.1 stava 8 ili, u zavisnosti od odobrenja Ministarstva, na ime jednog ili više njenih pridruženih proizvođača. Međutim računi za troškove zaposlenih iz Priloga 1 tačke 2 ispostavljaju se na ime organizacije proizvođača, udruženja organizacija proizvođača, društva kćeri koje ispunjava zahtjev od 90% iz tačke 5.1 stava 8 ili, u zavisnosti od odobrenja države, na ime kooperativa koje su član organizacije proizvođača.

7.2 Kontrole na terenu godišnjih zahtjeva za dodjelu podrške

Ministarstvo sprovodi kontrole na terenu u prostorijama organizacija proizvođača, udruženja organizacija proizvođača i njihovih društava kćeri, prema potrebi, da se osigura ispunjenje uslova za

priznavanje, dodjelu podrške ili preostalog iznosa podrške za predmetnu godinu kako je navedeno u tački 3.2 stavu 1, kojima se dopunjavaju administrativne kontrole.

Kontrole na terenu odnose se na uzorak koji predstavlja najmanje 30% ukupne podrške za koju je podnesen zahtjev za svaku godinu. Obilazak svake organizacije proizvođača ili udruženja organizacija proizvođača koje sprovode operativni program obavlja se najmanje svako tri godine.

Ministarstvo utvrđuje koje će se organizacije proizvođača provjeravati na osnovu analize rizika u kojoj su uzeti u obzir sljedeći kriterijumi:

- 1) iznos podrške;
- 2) nalazi kontrola u prethodnim godinama;
- 3) nasumično odabrani parametar; i
- 4) drugi parametri koje odredi Ministarstvo.

Kontrole na terenu mogu se najaviti unaprijed, pod uslovom da se time ne ugrožava cilj kontrole.

Kontrolama na terenu obuhvataju se sve odgovornosti i obaveze organizacija proizvođača, udruženja organizacija proizvođača, njihovih članova ili društava kćeri, prema potrebi, koje se mogu provjeriti za vrijeme obilaska i koje se nijesu mogle provjeriti pri administrativnim kontrolama. Kontrole na terenu posebno se odnose na sljedeće:

- 1) ispunjavanje kriterijuma priznavanja za predmetnu godinu;
- 2) sprovođenje aktivnosti i njihovu usklađenost sa odobrenim operativnim programom;
- 3) obzirom na odgovarajući broj aktivnosti: usklađenost troškova sa propisima i poštovanje utvrđenih rokova;

4) korišćenje operativnog fonda, uključujući troškove iskazane u zahtjevima za isplate zajma ili djelimične isplate, vrijednost proizvodnje stavljene na tržište, doprinose operativnom fondu i iskazane troškove dokazane računovodstvenom ili drugom istovjetnom dokumentacijom;

5) potpunu isporuku proizvoda članova, isporuku usluga i istinitost troškova koji se potražuju i

6) kontrole drugog stepena iz tačke 7.5 za troškove povlačenja sa tržišta, zelene berbe i ne obavljanja berbe.

Vrijednost proizvodnje stavljene na tržište provjerava se na osnovu podataka finansijskog računovodstvenog sistema koji su podvrgnuti reviziji i potvrđeni u skladu s nacionalnim zakonodavstvom. Sa tim ciljem Ministarstvo može odlučiti da se iskazana vrijednost proizvodnje stavljene na tržište potvrđuje na isti način kao i finansijski računovodstveni podaci. Kontrola iskazane vrijednosti proizvodnje stavljene na tržište može se obaviti prije dostavljanja odgovarajućeg zahtjeva za dodjelu podrške, a mora se sprovesti najkasnije prije isplate podrške.

Osim u vanrednim okolnostima, kontrole na terenu uključuju obilazak mjesta na kom se sprovodi aktivnost ili, ako je aktivnost nematerijalna, posjetu nosiocu aktivnosti. Posebno se najmanje jednom obilaze pojedinačna gazdinstva članova ili organizacija proizvođača koja su obuhvaćena uzorkom iz stava 2 da bi se provjerilo sprovođenje aktivnosti. Međutim Ministarstvo može odlučiti da ne sprovode takve kontrole ako je riječ o manjim aktivnostima ili ako smatraju da je nizak rizik da uslovi za dobijanje podrške nijesu ispunjeni ili da aktivnost nije sprovedena. Ta se odluka i njeno obrazloženje daju u pisanom obliku. Kriterijumi analize rizika utvrđeni u stavu 3 primjenjuju se mutatis mutandis na ovaj stav.

U stope kontrole utvrđene stavom 2 mogu se uračunati samo kontrole koje ispunjavaju sve zahtjeve ovog člana.

Rezultati kontrola na terenu procjenjuju se da bi se utvrdilo jesu li problemi sa kojima se susrelo sistemskog karaktera, što za sobom povlači rizik za druge slične aktivnosti, korisnike ili tijela. Ovom se procjenom identifikuju i uzroci takvih situacija, moguća potrebna dalja ispitivanja i preporučene korektivne ili preventivne mjere. Ako se kontrolama ustanove bitne nepravilnosti kod određene organizacije proizvođača ili udruženja organizacija proizvođača, Ministarstvo sprovodi dodatne kontrole tokom godine nad predmetnom organizacijom ili udruženjem i povećava procenat odgovarajućih zahtjeva koje treba provjeriti sljedeće godine.

7.3 Izvještaji o kontrolama na terenu

Za svaku kontrolu na terenu sastavlja se detaljan izvještaj koje sadrži najmanje sljedeće podatke:

- 1) provjeren zahtjev i sistem podrške;
- 2) imena i funkcije prisutnih osoba;
- 3) provjerene aktivnosti, mjere i dokumenti, uključujući provjerenu revizijsku kontrolu, kao i dokaze; i
- 4) rezultate kontrole.

Predstavnik organizacije proizvođača ili udruženja organizacija proizvođača može se potpisati na izvještaj da potvrdi svoju prisutnost pri kontroli i unijeti svoje komentare. Ako se ustanove nepravilnosti, korisnik prima kopiju izvještaja.

7.4 Kontrola prvog stepena postupaka povlačenja

U svakoj organizaciji proizvođača Ministarstvo sprovodi kontrole prvog stepena postupaka povlačenja sa tržišta, koje se sastoje od provjere dokumentacije i identiteta te fizičke provjere težine proizvoda povučenih sa tržišta i provjere poštovanja odredaba propisanih u tački 6.7.4. Kontrola se sprovodi nakon obavještenja iz tačke 6.7.2 stava 1 u rokovima utvrđenim u skladu sa stavom 2 te tačke.

Kontrolama prvog stepena obuhvataju se 100% količine proizvoda povučenih s tržišta. Po završetku te kontrole povučeni proizvodi koji nijesu namijenjeni za besplatnu distribuciju se denaturišu ili ustupaju prerađivačkoj industriji pod nadzorom nadležnih tijela i pod uslovima propisanih tačkom 6.7.7.

Odstupajući od stava 2 kad su proizvodi namijenjeni za besplatnu distribuciju, Ministarstvo može provjeriti manji procenat od onog navedenog u tom stavu, pod uslovom da to nije manje od 10% dotičnih količina neke organizacije proizvođača tokom tržišne godine. Kontrola se može sprovesti u prostorima organizacije proizvođača ili primaoca proizvoda. U slučaju da se kontrolama ustanove nepravilnosti, Ministarstvo sprovodi dodatne provjere.

7.5 Kontrole drugog stepena postupaka povlačenja

Ministarstvo sprovodi kontrole drugog stepena postupaka povlačenja sa tržišta u prostorijama organizacija proizvođača i primaoca povučenih proizvoda na osnovu analize rizika. U analizu rizika uključeni su nalazi prethodnih kontrola prvog i drugog stepena, kao i činjenica ima li organizacija proizvođača neki oblik postupka osiguranja kvaliteta ili nema. Na osnovu analize rizika određuje se minimalna učestalost kontrola drugog stepena za svaku organizaciju proizvođača.

Kontrole drugog stepena iz stava 1 odnose se na sljedeće:

1) evidencije određenih zaliha i računovodstvene evidencije koje moraju voditi sve organizacije proizvođača koje sprovode postupke povlačenja tokom pojedine tržišne godine;

2) količine stavljen na tržište kako je iskazano u zahtjevima za dodjelu podrške, provjeravajući posebno evidenciju zaliha i računovodstvene evidencije, kao i račune i osiguravajući da se deklaracije slažu s računovodstvenim i poreskim podacima predmetnih organizacija proizvođača;

3) računovodstvo, posebno vjerodostojnost neto primanja organizacija proizvođača kako je iskazano u njihovim zahtjevima za plaćanje i srazmjernost svih troškova povlačenja i

4) namjenu povučenih proizvoda kako je iskazano u zahtjevu za plaćanje.

Svaka kontrola uključuje uzorak koji predstavlja najmanje 5% količina koje je organizacija proizvođača povukla sa tržišta tokom tržišne godine.

U evidenciji određenih zaliha i računovodstvenim zapisima iz stava 2 tačke 2 za svaki povučeni proizvod iskazuju se količine izražene u tonama:

1) proizvodnje koju isporučuju članovi organizacije proizvođača i članovi drugih organizacija proizvođača u skladu sa propisom kojim je definisano funkcionisanje organizacija proizvođača u dijelu koji se odnosi na stavljanje na tržište proizvodnje bez posredovanja organizacije proizvođača;

2) prodaje organizacije proizvođača, uz navođenje proizvoda namijenjenih za prodaju u svježem stanju i proizvoda za preradu; i

3) proizvoda povučenih sa tržišta.

Kontrole namjene proizvoda povučenih sa tržišta uključuju:

1) kontrolu uzorka evidencije zaliha koju moraju voditi primaoci i kontrolu finansijskih računa predmetnih humanitarnih organizacija i institucija kad se primjenjuje tačka 6.7.7 stav 2 i

2) kontrole ispunjenosti relevantnih zahtjeva za zaštitu životne sredine.

Ako se kontrolama drugog stepena ustanove nepravilnosti, Ministarstvo sprovodi detaljnije kontrole drugog stepena za predmetnu godinu i povećavaju učestalost kontrola drugog stepena u prostorima organizacija proizvođača ili udruženja organizacija proizvođača tokom sljedeće godine.

7.6 Zelena berba i neobavljanje berbe

Prije zelene berbe Ministarstvo kontrolom na terenu provjerava jesu li predmetni proizvodi oštećeni i je li predmetna površina dobro održavana. Nakon zelene berbe Ministarstvo provjerava da li je berba obavljena sa cijele predmetne površine i jesu li ubrani proizvodi denaturisani.

Prije neobavljanja berbe Ministarstvo kontrolom na terenu provjerava je li predmetna površina dobro održavana, je li već obavljena djelimična berba i je li proizvod dobro razvijen, zdrav, čist i prihvatljivog kvaliteta za prodaju na tržištu. Ministarstvo osigurava da se proizvodnja denaturišu. Ako to nije moguće, one moraju kontrolom na terenu ili obilaskom tokom sezone berbe osigurati da se berba neće obaviti.

Kad se primjenjuje tačka 6.8.1 stav 3. drugi podstav:

1) ne primjenjuje se zahtjev propisan ovom tačkom, stavom 2 prvim podstavom da se ne obavlja djelimična berba; i

2) Ministarstvo osigurava da se voće i povrće podvrgnuto mjerama neubiranja i zelene berbe ne upotrebljava za dalje proizvodne svrhe u istoj proizvodnoj sezoni.

Na tačku 7.5 stav 1, 2, 3 i 6 primjenjuje se mutatis mutandis.

7.7 Efekti kontrole

Ministarstvo uvodi kontrole i mjere kako bi osiguralo pravilnu primjenu propisa. Te kontrole i mjere moraju biti efikasne i naročito moraju osigurati:

1) da se svi propisani kriterijumi mogu provjeriti i

2) da se predviđenim kontrolam sprječava dvostruko finansiranje mjera i programa.

7.8 Očigledne greške

Zahtjevi za podršku i zahtjevi za plaćanje ili sve druge komunikacije, mogu se ispraviti i prilagoditi nakon podnošenja, u slučajevima očigledne greške koju prepozna Ministarstvo.

8. NAČIN VRŠENJA KONTROLE POTROŠNJE FINANSIJSKIH SREDSTAVA I SPROVOĐENJA PROGRAMA

8.1 Nepoštovanje kriterijuma priznavanja

Ako Ministarstvo utvrdi da organizacija proizvođača ne poštuje jedan od kriterijuma priznavanja povezanih sa zahtjevima u vezi sa minimalnim brojem članova, strukture i djelatnosti organizacije proizvođača i glavne djelatnosti organizacije, najkasnije dva mjeseca nakon utvrđivanja propusta šalje preporučenom poštom predmetnoj organizaciji proizvođača pismo upozorenja u kom navodi utvrđeni propust, korektivne mjere i rokove u kojima se te mjere moraju preduzeti, pri čemu ti rokovi nijesu duži od četiri mjeseca. Od trenutka utvrđivanja propusta Ministarstvo obustavlja plaćanja podrške sve dok se ne preduzmu korektivne mjere na zadovoljavajući način.

Ako se korektivne mjere iz stava 1 ne preduzmu u roku koji je utvrdilo Ministarstvo, priznavanje organizacije proizvođača se suspenduje. Ministarstvo obavještava organizaciju proizvođača o trajanju suspenzije, koje počinje odmah nakon isteka roka za poduzimanje tih korektivnih mjera i ne traje duže od 12 mjeseci od datuma na koji je organizacija proizvođača primila pismo upozorenja. Time se ne dovodi u pitanje primjena horizontalnog nacionalnog zakonodavstva kojim može biti predviđeno obustavljanje tih mjera nakon početka povezanog pravnog postupka. Tokom suspenzije priznavanja organizacija proizvođača može nastaviti svoju

djelatnost, ali joj se obustavlja isplata podrške sve dok se suspenzija priznanja ne ukine. Godišnji iznos podrške umanjuje se za 2% za svaki kalendarski mjesec ili dio mjeseca u kom je priznanje suspendovano. Suspenzija se završava na dan kontrole kojom se potvrđuje da su predmetni kriterijumi priznavanja ispunjeni.

Ako se kriterijumi ne ispune do kraja perioda suspenzije, Ministarstvo će povući priznanje od dana kada nisu ispunjeni uslovi za priznavanje ili, ako nije moguće utvrditi taj datum, od datuma utvrđivanja propusta. Time se ne dovodi u pitanje primjena horizontalnog nacionalnog zakonodavstva kojim može biti predviđena suspenzija priznavanja nakon početka povezanog pravnog postupka. Podrška za period u kom je utvrđeno nepoštovanje kriterijuma se ne isplaćuje, a već isplaćena podrška vraća.

Ako Ministarstvo utvrdi da organizacija proizvođača ne poštuje bilo koji drugi propisani kriterijum priznavanja osim onih navedenih u stavu 1, najkasnije dva mjeseca nakon utvrđivanja propusta šalje preporučenom poštom predmetnoj organizaciji proizvođača pismo upozorenja u kom navodi utvrđeni propust, korektivne mjere i rokove u kojima se te mjere moraju preduzeti, pri čemu ti rokovi nijesu duži od četiri mjeseca.

Ako se korektivne mjere iz stava 4 ne preduzmu u roku koji je utvrdilo Ministarstvo, plaćanja se obustavljaju, a godišnji iznos podrške se smanjuje za 1% za svaki započeti kalendarski mjesec ili dio mjeseca nakon isteka tog roka. Time se ne dovodi u pitanje primjena horizontalnog zakonodavstva kojim može biti predviđeno obustavljanje tih mjera nakon početka povezanog pravnog postupka.

Ministarstvo povlači priznavanje ako organizacija proizvođača ne dokaže da ispunjava kriterijume minimalne količine ili vrijednosti proizvodnje stavljene na tržište do 15. oktobra druge godine nakon godine u kojoj ti kriterijumi nijesu bili ispunjeni. Povlačenje stupa na snagu od datuma od kog uslovi za priznavanje nijesu ispunjeni ili, ako taj datum nije moguće utvrditi, od datuma kada je utvrđeno neispunjavanje tih uslova. Podrška za period u kom je utvrđeno nepoštovanje kriterijuma se ne isplaćuje, a već isplaćena podrška vraća. Međutim, ako organizacija proizvođača dostavi Ministarstvu dokaz da zbog prirodnih nepogoda, nepovoljnih klimatskih uslova, bolesti ili najezde insekata, uprkos tome što je preduzela mjere za sprječavanje rizika, ne može ispuniti kriterijume priznavanja u pogledu propisane minimalne količine ili vrijednosti proizvodnje namijenjene tržištu, Ministarstvo može za predmetnu godinu odstupiti od kriterijuma minimalne količine ili vrijednosti proizvodnje namijenjene tržištu u pogledu te organizacije proizvođača.

U slučajevima kada se primjenjuju stavovi 1, 2, 4 i 5, Ministarstvo može izvršiti plaćanja nakon isteka roka utvrđenog u tački 3.3. Međutim, ta se plaćanja ne izvršavaju nakon 15. oktobra druge godine nakon godine sprovođenja programa.

Na stavove od 1 do 5 primjenjuju se mutatis mutandis u slučajevima kada organizacija proizvođača ne dostavi Ministarstvu podatke i izvještaje o sprovođenju programa u skladu sa Prilogom 3.

8.2 Prevare

Ministarstvo može obustaviti plaćanja i suspendovati priznavanje organizaciji proizvođača ili udruženju organizacija proizvođača koje je pod istragom nacionalnog tijela zbog optužbe za prevaru povezanu sa podrškom dok se ne utvrdi krivica.

Kad se ustanovi da je organizacija proizvođača ili udruženje organizacija proizvođača počinilo prevaru povezanu s podrškom, Ministarstvo ne dovodeći u pitanje druge kazne koje se primjenjuju u skladu sa zakonodavstvom:

- 1) povlači priznavanje te organizacije ili udruženja;
- 2) isključuje predmetne aktivnosti iz podrške u okviru predmetnog operativnog programa i povlači već isplaćene iznose podrške za tu aktivnost; i
- 3) isključuje tu organizaciju ili udruženje iz priznavanja tokom sljedeće godine.

8.3 Novčane kazna za neprihvatljive iznose

Plaćanja se izračunavaju na osnovu aktivnosti prihvatljivih za podršku.

Ministarstvo ispituje zahtjev za dodjelu podrške i utvrđuje iznose koji su prihvatljivi za podršku. Utvrđuje iznos koji:

- 1) bi bio isplaćen korisniku isključivo na osnovu zahtjeva;
- 2) je potrebno platiti korisniku nakon provjere prihvatljivosti zahtjeva.

Ako je iznos utvrđen prema stavu 2 tački 1 veći od iznosa utvrđenog prema stavu 2 tački 2 za više od 3%, primjenjuje se novčana kazna. Iznos novčane kazne jeste razlika između iznosa izračunatih na osnovu stava 2 tačaka 1 i 2. Međutim, novčana se kazna ne primjenjuje ako organizacija proizvođača može dokazati da nije odgovorna za uvrštavanje neprihvatljivog iznosa.

Na stavove 2 i 3 primjenjuje se mutatis mutandis na neprihvatljive troškove utvrđene tokom terenskih kontrola ili naknadnih kontrola.

Ako je vrijednost proizvodnje stavljene na tržište deklarirana i provjerena prije podnošenja zahtjeva za dodjelu podrške, za utvrđivanje iznosa iz stava 2 tačaka 1 odnosno 2 upotrebljavaju se iskazane i odobrene vrijednosti.

Kad na završetku operativnog programa nijesu ispunjeni uslovi da najmanje 10% rashoda na osnovu operativnog programa bude namijenjeno aktivnostima zaštite životne sredine, ukupan iznos podrške za posljednju godinu operativnog programa smanjuje se srazmjerno iznosu troškova koji nijesu nastali zbog aktivnosti zaštite životne sredine.

8.4 Administrativne kazne nakon kontrola prvog stepena postupaka povlačenja

Ako se nakon kontrole iz tačke 7.4 utvrde neusklađenosti povezane sa standardima za stavljanje na tržište ili minimalnim zahtjevima iz tačke 6.7.4, kojima se prekoračuju utvrđena dopuštena odstupanja, predmetna organizacija proizvođača mora platiti novčanu kaznu koja se izračunava u skladu sa procentom povučenih neusklađenih proizvoda:

1) kad su te količine manje od 10% količina koje su stvarno povučene na osnovu tačke 6.7.2, iznos novčane kazne jednak je iznosu finansijske podrške, koji se izračunava na osnovu količina povučenih proizvoda neusklađenih sa standardima;

2) kad te količine iznose između 10% i 25% količina koje su stvarno povučene, iznos novčane kazne jednak je dvostrukom iznosu finansijske pomoći države, koji se izračunava na osnovu količina povučenih neusklađenih proizvoda; ili

3) kad te količine premašuju 25% količina koja je stvarno povučena, iznos novčane kazne jednak je iznosu finansijske pomoći za cijelu količinu zabilježenu na osnovu tačke 6.7.2.

Novčane kazne iz stava 1 primjenjuju se ne dovodeći u pitanje bilo koju kaznu koja se primjenjuje na osnovu tačke 8.3.

8.5 Administrativna kazna koja se primjenjuje na organizacije proizvođača u vezi sa postupcima povlačenja

Troškovi za postupke povlačenja nijesu prihvatljivi ako se proizvodi koji nijesu ustupljeni kako je predviđeno tačkom 6.7.7 stavom 1 ili ako je povlačenje imalo negativan uticaj na životnu sredinu ili ikakve negativne posljedice za zaštitu bilja, ne dovodeći u pitanje bilo koju kaznu koja se primjenjuje na osnovu tačke 8.3.

8.6 Administrativne kazne koje se primjenjuju na primaoca proizvoda povučenih sa tržišta

Ako se tokom kontrola sprovedenih u skladu sa tačkama 7.4 i 7.5 ustanove nepravilnosti koje se mogu pripisati primaocima proizvoda povučenih sa tržišta, ti primaoci:

- 1) izuzimaju se iz prava na primanje proizvoda povučenih sa tržišta; i
- 2) obavezni su vratiti vrijednost proizvoda koje su primili uz dodatne pripadajuće troškove sortiranja, pakovanja i prevoza.

Izuzeće predviđeno prvim stavom, tačkom 1 stupa na snagu odmah i traje najmanje jednu godinu uz mogućnost produženja.

8.7 Administrativne kazne povezane sa zelenom berbom i neobavljanjem berbe

Ako organizacija proizvođača nije ispunila svoje obaveze povezane sa zelenom berbom, u obliku novčane kazne plaća iznos naknade za područja za koje obaveza nije ispoštovana. Neispunjavanje obaveza uključuje slučajeve kada:

- 1) površina prijavljena za zelenu berbu nije prihvatljiva za zelenu berbu;
- 2) na području nije u potpunosti obavljena berba ili proizvodnja nije denaturisana;
- 3) je nastao negativan uticaj na životnu sredinu ili negativne posljedice za zaštitu bilja za koje je odgovorna organizacija proizvođača.

Ako organizacija proizvođača nije ispunila svoje obaveze povezane sa zelenom berbom, u obliku novčane kazne plaća iznos naknade za područja u pogledu kojih obaveza nije poštovana. Neispunjavanje obaveza uključuje slučajeve kada:

- 1) površina prijavljena za neobavljanje berbe nije prihvatljiva za ove namjene;
- 2) se berba ili djelimična berba ipak sprovela;
- 3) je nastao negativan uticaj na životnu sredinu ili negativne posljedice za zaštitu bilja za koje je odgovorna organizacija proizvođača.

Prvi stav, tačka 2 ne primjenjuje se kada se primjenjuje tačke 6.8.1 stava 3 drugog podstava.

Novčane kazne navedene u stavovima 1 i 2 primjenjuju se dodatno novčanim kaznama propisanih u tački 8.3.

8.8 Sprječavanje terenske kontrole

Zahtjev za priznavanje, odobrenje operativnog programa ili zahtjev za dodjelu podrške odbija se za predmetnu stavku ili dio troška ako Organizacija proizvođača, odnosno njeni članovi spriječe sprovođenje terenske kontrole.

8.9 Plaćanje povrata podrške i novčanih kazni

Organizacije proizvođača i udruženja organizacija proizvođača ili drugi predmetni subjekti vraćaju podršku isplaćenu za period kada su utvrđene nepravilnosti sa kamatama te plaćaju novčane kazne. Pri izračunavanju kamata:

- 1) uzima se kao osnovica vremenski period između vremena kada je korisnik primio uplatu i povraćaja iste;
- 2) primjenjuje se zatezna kamatna stopa.

Povraćaj podrške, kamate i izrečene novčane kazne uplaćuju se Budžetu Crne Gore.

Ovaj program objaviće se na inteternet stranici Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja.

* U ovaj program prenijete su odredbe Uredbe (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 17. decembra 2013. o uspostavljanju zajedničke organizacije tržišta poljoprivrednih proizvoda i stavljanju izvan snage uredbi Vijeća (EEZ) br. 922/72, (EEZ) br. 234/79, (EZ) br. 1037/2001 i (EZ) br. 1234/2007 (L 347 20.12.2013.); Delegirane uredbe Komisije (EU) 2017/891 od 13. marta 2017. o dopuni Uredbe (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu sektora voća i povrća te prerade vina voća i povrća i o dopuni Uredbe (EU) br. 1306/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u pogledu novčanih kazni koje će se primjenjivati u tim sektorima i o izmjeni Provedbene uredbe Komisije (EU) br. 543/2011 (SL L 138, 25.5.2017.); Uredbe Komisije (EU) 2017/892 od 13. marta 2017. o utvrđivanju pravila za primjenu Uredbe (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u sektoru voća i povrća te prerade vina voća i povrća (SL L 138, 25.5.2017.); Delegirana Uredba Komisije (EU) 2018/1145 od 7. juna 2018. o izmjeni Delegirane uredbe (EU) 2017/891 u pogledu organizacija proizvođača u sektoru voća i povrća i Uredbe Komisije (EU) 2018/1146 od 7. juna 2018. o izmjeni Provedbene uredbe (EU) 2017/892 o utvrđivanju pravila za primjenu Uredbe (EU) br. 1308/2013 Europskog parlamenta i Vijeća u sektoru voća i povrća te prerade vina voća i povrća i Uredbe (EZ) br. 606/2009 o utvrđivanju određenih detaljnih pravila za provedbu Uredbe Vijeća (EZ) br. 479/2008 u pogledu kategorija proizvoda od vinove loze, enoloških postupaka i primjenjivih ograničenja.

Broj: 320-2519/18-3

Podgorica, 28. decembra 2018. godina

Ministar,
mr Milutin Simović, s.r.

NEPOTPUN POPIS AKTIVNOSTI I TROŠKOVA KOJI SU PRIHVATLJIVI ZA PODRŠKU U OKVIRU OPERATIVNIH PROGRAMA

1. Posebni troškovi:

- za mjere poboljšanja kvaliteta;
- za organska sredstva za zaštitu bilja (kao što su npr. feromoni) bilo da se primjenjuju u organskoj, integralnoj ili konvencionalnoj proizvodnji;
- za aktivnosti zaštite životne sredine;
- za organsku, integralnu ili eksperimentalnu proizvodnju, uključujući troškove za organsko/biološko sjeme i sadnice;
- za praćenje ispunjavanja standarda za stavljanje na tržište, pravila koja se odnose na zaštitu bilja i važećih maksimalnih vrijednosti rezidua.

Posebni troškovi znači dodatni troškovi, koji se izračunavaju kao razlika između konvencionalnih troškova i stvarno nastalih troškova, te gubitak prihoda nastao zbog neke aktivnosti, isključujući dodatni prihod i uštedu troškova. Za svaku kategoriju posebnih troškova prihvatljivih za podršku iz prvog stava država za obračun dodatnih troškova u poređenju sa konvencionalnim troškovima mogu utvrditi primjerene standardne paušalne stope ili visine jediničnih troškova.

2. Administrativni troškovi i troškovi angažovanih lica povezani sa sprovođenjem operativnih fondova i operativnih programa koji uključuju:

1) opšte troškove povezane posebno sa operativnim fondovima i operativnim programima, uključujući troškove uprave i zaposlenih, izvještaje i studije procjene, kao i troškove računovodstva i knjigovodstva plaćanjem standardne paušalne stope od maksimalno 2% iznosa operativnog fonda odobrenog u skladu sa tačkama 2.7 i 2.8, koji se sastoji od finansijske pomoći države i doprinosa organizacije proizvođača. Za operativne programe koje su podnijelo priznato udruženje organizacija proizvođača operativni troškovi se izračunavaju kao zbir opštih troškova svake organizacije proizvođača u skladu s stavom 1. Ministarstvo može ograničiti finansiranje samo na stvarne troškove, pri čemu bi trebalo utvrditi prihvatljive troškove;

2) troškove angažovanih lica, uključujući zakonski obavezne troškove povezane sa platama i primanjima, ako ih direktno snosi organizacija proizvođača, udruženje organizacija proizvođača ili društva kćeri u slučaju iz tačke 5.1 stav 8 ili kooperative čiji je organizacija proizvođača član, uz uslov da ih je odobrilo Ministarstvo, a koji proizlaze iz mjera:

- za poboljšanje ili održanje visokog nivoa kvaliteta ili zaštite životne sredine;
- za poboljšanje nivoa stavljanja na tržište.

Bitna pretpostavka za sprovođenje ovih mjera, jeste uključivanje stručnih lica. Ako u tim slučajevima organizacija proizvođača angažuje vlastite zaposlene ili pridružene proizvođače, potrebno je voditi evidenciju o odrađenim satima. Ako država umjesto ograničenja finansiranja na stvarne troškove želi predvidjeti alternativno rješenje, može za sve prihvatljive troškove za osoblje navedene u ovoj tački utvrditi, ex ante i na opravdan način, standardne paušalne stope ili visine jediničnih troškova do maksimalno 20% odobrenog iznosa operativnog fonda. Procenat se može povećati u opravdanim slučajevima. Ako žele zatražiti te paušalne stope, organizacije proizvođača moraju na prihvatljiv način državi pružiti dokaz o sprovođenju aktivnosti.

3. Troškovi sastanaka i programa obuke ako se odnose na operativni program, uključujući dnevnice, prevoz i troškove smještaja, prema potrebi na osnovu paušalnog iznosa ili visine jediničnih troškova.

4. Promocija:

- brenda ili trgovačkih marki organizacije proizvođača, udruženja organizacija proizvođača i društva kćeri, u slučaju iz tačke 5.1 stava 8;
- generičkih proizvoda i oznaka kvaliteta;
- troškova štampanja promotivnih tekstova na pakovanja ili oznake iz prve i druge alineje uz uslov da je to predviđeno operativnim programom.

Oznake porijekla dopuštene su samo:

- 1) ako je riječ o zaštićenoj oznaci porijekla ili zaštićenoj geografskoj oznaci, ili

2) u svim slučajevima u kojima se ne primjenjuje tačka, a geografski nazivi su podređeni glavnoj poruci.

Promotivni materijal za promovisanje generičkih proizvoda i oznaka kvaliteta moraju imati simbol ME (samo kada je riječ o vizualnim medijima) i sadržati sljedeću izjavu: „Promocija finansirana uz podršku države Crne Gore”. Organizacije proizvođača, udruženja organizacija proizvođača i njihova društva kćeri u slučaju iz tačke 5.1 stava 8 ne trebaju upotrebljavati navedeni simbol Crne Gore za promociju svojih brendova i trgovačkih marki.

5. Troškovi za prevoz, sortiranje i pakovanje povezani sa besplatnom distribucijom kako je navedeno u tačkama 6.7.5 i 6.7.6.

6. Kupovina zemljišta na kom se nije gradilo ako je kupovina potrebna radi ulaganja u okviru operativnog programa, uz uslov da je cijena tog zemljišta manja od 10% svih troškova za predmetnu aktivnost prihvatljivih za podršku; u izuzetnim i opravdanim slučajevima može se utvrditi viši procenat za mjere očuvanja životne sredine.

7. Kupovina opreme, uključujući korišćenu opremu koja nije kupljena sredstvima dobijenim u okviru podrške države tokom prethodnih sedam godina.

8. Ulaganja u prevozna sredstva ako proizvođačka organizacija Ministarstvu dostavi vjerodostojne dokaze da ta prevozna sredstva služe samo za prevoz unutar organizacije proizvođača; i ulaganja u dodatnu opremu za kamione za prevoz u hladnjači ili u kontrolisanoj temperaturi.

9. Lizing, uključujući korišćenu opremu za koju nije dobijena podrška države tokom prethodnih sedam godina, u granicama neto tržišne vrijednosti predmeta.

10. Zakup opreme ili drugih predmeta koji je ekonomski opravdan kao alternativa kupovini, uz odobrenje države.

11. Ulaganja u dionice ili kapital trgovačkih društava koja neposredno doprinose postizanju ciljeva operativnog programa.

12. Troškovi povezani sa mentorstvom kao dijelom mjera sprječavanja krize i upravljanja njom u okviru operativnog programa.

Prihvatljivi troškovi u okviru te mjere su:

- troškovi organizacije mentorstva i pružanja mentorstva, i
- troškovi putovanja, smještaja i dnevnica pružaoca mentorstva.

13. Troškovi povezani sa pregovorima o fitosanitarnim protokolima trećih zemalja, njihovom primjenom i upravljanjem njima ako ih snosi organizacija proizvođača ili udruženje organizacija proizvođača kao dio mjera sprječavanja i upravljanja kriznim situacijama, osim za povraćaj troškova povezanih sa drugim zemljama.

14. Troškovi povezani sa mjerama promocije i komunikacije iz tačke 6.4. Prihvatljivi troškovi na osnovu tih mjera jesu troškovi povezani s organizacijom promotivnih i informativnih događaja, uključujući poslove odnosa sa javnošću, promotivne i informativne kampanje, a može se raditi o učestvovanju u događanjima, na sajmovima i izložbama od važnosti na nacionalnom, evropskom ili međunarodnom nivou. Troškovi povezani sa tehničkim savjetovanjem prihvatljivi su ako su neophodni za organizovanje tih događanja ili učestvovanje u njima ili za promotivne i informativne kampanje.

POPIS AKTIVNOSTI I TROŠKOVA KOJI NIJESU PRIHVATLJIVI ZA PODRŠKU U OKVIRU OPERATIVNIH PROGRAMA

Opšti troškovi proizvodnje i posebno troškovi za (čak i potvrđeni) miceliju, sjeme i biljke koje nijesu višegodišnje; sredstva za zaštitu bilja (uključujući sredstva za integralnu zaštitu bilja); đubriva i druga proizvodna sredstva; troškovi prikupljanja ili prevoza (unutrašnjeg ili van zemlje); troškovi skladištenja; troškovi ambalaže (uključujući upotrebu ambalaže i upravljanje njome), čak i u okviru novih postupaka; operativni troškovi (posebno za struju, gorivo i održavanje).

Administrativni troškovi i troškovi angažovanih lica, osim troškova povezanih sa sprovođenjem operativnih fondova i operativnih programa.

Prihod ili dodaci na cijenu koji se ne odnose na sprječavanje ili upravljanje kriznim situacijama.

Troškovi osiguranja koji se ne odnose na mjere osiguranja berbe iz tačke 6.9.1 i tačke 6.9.2.

Povraćaj zajmova uzetih za mjeru sprovedenu prije početka operativnoga programa, osim zajmova iz tačke 6.1.

Kupovina zemljišta na kojem se nije gradilo čija je cijena viša od 10% svih prihvatljivih troškova za predmetnu radnju.

Troškovi sastanaka i programa obuka koji nijesu povezani sa operativnim programom.

Aktivnosti kojima bi se moglo narušiti tržišna konkurencija u drugim privrednim područjima djelatnosti organizacije proizvođača.

Ulaganja u prevozna sredstva kojima će se organizacija proizvođača koristiti za stavljanje na tržište ili distribuciju.

Operativni troškovi za unajmljenu robu.

Izdaci povezani sa ugovorima o lizingu (porezi, kamate, troškovi osiguranja itd.) i operativni troškovi.

Kooperantski ugovori ili ugovori o povjeravanju dijela proizvodnje spoljnim saradnicima, koji se odnose na aktivnosti ili izdatke koji su na ovom popisu navedeni kao neprihvatljivi.

Porez na dodatu vrijednost (PDV) i drugi porezi i takse.

Kamate na dug, osim kada je doprinos dobijen u drugom obliku, a ne kao bespovratna direktna podrška.

Ulaganja u akcije ili kapital trgovačkih društava ako je riječ o finansijskom ulaganju.

Troškovi koje su napravile druge strane koje nijesu organizacija proizvođača ili njeni članovi i udruženja organizacija proizvođača ili njihovi pridruženi proizvođači ili društva kćeri u slučaju iz tačke 5.1 stava 8.

Ulaganja ili slične vrste aktivnosti koje se ne sprovode na gazdinstvima i/ili u prostorima organizacija proizvođača, udruženja organizacija proizvođača, ili društava kćeri kako je propisano tačkom 5.1 stavom 8.

Mjere koje je organizacija proizvođača povjerila na sprovođenje spoljnim saradnicima van države osim ako se promocija sprovodi izvan države u skladu sa tačkom 6.4.

SADRŽAJ GODIŠNJEG IZVJEŠTAJA

Uz zahtjeve za dodjelu podrške, organizacije proizvođača i udruženja organizacija proizvođača podnose godišnje izvještaje o sprovođenju operativnih programa.

Godišnji izvještaji se odnose na sljedeće:

- 1) operativni program sproveden tokom prethodne godine;
- 2) glavne izmjene operativnog programa; i
- 3) razlike između procijenjene podrške i podrške za koju je zahtjev podnesen.

U godišnjem izvještaju organizacija proizvođača i udruženja organizacija proizvođača navodi se sljedeće:

1) ostvarenja operativnog programa, na osnovu pokazatelja utvrđenih u Prilogu 4: zajednički polazni pokazatelji i pokazatelji ulaganja (finansijski) upotrebljavaju se u svakom godišnjem izvještaju; rezultati i pokazatelji ostvarenja upotrebljavaju se u posljednje dvije godine operativnog programa; i

2) siže glavnih problema sa kojima se organizacija proizvođača susretala u sprovođenju programa i mjere preduzete za osiguranje kvaliteta i efikasnosti sprovođenja programa.

U godišnjem izvještaju navodi se koje su mjere osigurane za zaštitu životne sredine, ukoliko ih je bilo.

U godišnjem izvještaju organizacija proizvođača i udruženja organizacija proizvođača iz prethodne godine operativnog programa navodi se u kojoj su mjeri ostvareni ciljevi programa. U ovom izvještaju se navode i faktori koji su doprinijeli uspjehu ili neuspjehu u sprovođenju programa i način na koji su ti faktori uzeti u obzir u tekućem programu ili će se uzeti u obzir u sljedećem operativnom programu.

POPIS POKAZATELJA EFIKASNOSTI

U sistem zajedničkih pokazatelja efikasnosti, u vezi sa mjerama koje preduzimaju organizacije proizvođača, udruženja organizacija proizvođača i njihovi članovi u okviru operativnih programa, nijesu uzeti u obzir svi faktori koji mogu nastupiti i uticati na proizvodnju, rezultate i efekte operativnog programa. U tom kontekstu, informacije dobijene na osnovu zajedničkih pokazatelja sprovođenja treba tumačiti u pravcu kvantitativnih i kvalitativnih informacija povezanih s drugim ključnim faktorima koji određuju uspješnost ili neuspješnost sprovođenja programa.

1. ZAJEDNIČKI POKAZATELJI KOJI SE ODNOSU NA FINANSIJSKO SPROVOĐENJE (POKAZATELJI ULAGANJA - GODIŠNJI)

Mjera	Vrsta aktivnosti	Pokazatelji ulaganja (godišnji)
Aktivnosti usmjerene na planiranje proizvodnje	(a) Ulaganja u fizički kapital (b) Drugi oblici sticanja dugotrajne imovine, uključujući najam, zakup i lizing (c) Druge mjere	Troškovi (EUR)
Aktivnosti usmjerene na poboljšanje ili održavanje kvaliteta proizvoda	(a) Ulaganja u fizički kapital (b) Drugi oblici sticanja dugotrajne imovine, uključujući najam, zakup i lizing (c) Druge mjere	Troškovi (EUR)
Aktivnosti usmjerene na poboljšanje plasmana na tržište	(a) Ulaganja u fizički kapital (b) Drugi oblici sticanja dugotrajne imovine, uključujući najam, zakup i lizing (c) Promotivne aktivnosti i aktivnosti informisanja (koje se ne odnose na sprječavanje i upravljanje kriznim situacijama) (d) Druge mjere	Troškovi (EUR)
Istraživanje i eksperimentalna proizvodnja	(a) Ulaganja u fizički kapital (b) Drugi oblici sticanja dugotrajne imovine, uključujući najam, zakup i lizing (c) Druge mjere	Troškovi (EUR)
Edukacija i aktivnosti razmjene informacija o najboljoj praksi (koje nijesu povezane sa sprječavanjem i upravljanjem kriznim situacijama) te aktivnosti usmjerene na promovisanje pristupa službama za savjetodavne poslove i tehničkoj pomoći	Na osnovu glavnih obuhvaćenih područja: (a) Organska proizvodnja (b) Integralna proizvodnja ili integrisano suzbijanje štetočina (c) Druga pitanja zaštite životne sredine (d) Sledljivost (e) Kvalitet proizvoda, uključujući ostatke (rezidue) pesticida (f) Ostala pitanja	Troškovi (EUR)
Mjere za sprječavanje krize i upravljanje krizom	(a) Ulaganja kojima se upravljanje količinama stavljenih na tržište čini efikasnijim (b) Edukativne mjere i razmjena najboljih praksi (c) Promocija i komunikacija u preventivne	Troškovi (EUR)

	svrhe ili tokom kriznog perioda (d) Podrška za administrativne troškove za osnivanje uzajamnih fondova (e) Ponovna sadnja voćnjaka ako je to potrebno nakon obaveznog krčenja iz zdravstvenih ili fitosanitarnih razloga prema uputstvu nadležnog tijela (f) Povlačenje sa tržišta (g) Zelena berba ili neobavljanje berbe voća i povrća (h) Osiguranje berbe	
Aktivnosti za zaštitu životne sredine	(a) Ulaganja u fizički kapital (b) Drugi oblici sticanja dugotrajne imovine, uključujući najam, zakup i lizing (c) Organska proizvodnja (d) Integralna proizvodnja (e) Racionalnije korištenje vode ili poboljšano upravljanje vodama, uključujući štednju vode (f) Aktivnosti očuvanja zemljišta (npr. metode za sprečavanje ili smanjenje erozije zemljišta, zeleni pokrivač, malčovanje) (g) Aktivnosti stvaranja ili održavanja staništa pogodnih za biodiverzitet (npr. močvarna staništa) ili za očuvanje predjela, uključujući očuvanje istorijskih obilježja (npr. kamenih zidina, terasa, šumaraka) (h) Aktivnosti uštede energije ili poboljšanja efikasnosti u korištenju energije, prelaska na energiju iz obnovljivih izvora (i) Aktivnosti smanjenja proizvodnje otpada i poboljšanja upravljanja otpadom (j) Druge mjere	Troškovi (EUR)
Druge mjere	(a) Ulaganja u fizički kapital (b) Drugi oblici sticanja dugotrajne imovine, uključujući najam, zakup i lizing (c) Druge mjere	Troškovi (EUR)

2. ZAJEDNIČKI POKAZATELJI EFIKASNOSTI (POSLEDNJE DVIJE GODINE OPERATIVNOG PROGRAMA)

Mjera	Vrsta aktivnosti	Pokazatelji ulaganja (godišnje)
Aktivnosti usmjerene na planiranje proizvodnje	(a) Ulaganja u fizički kapital	Broj gazdinstava koja učestvuju u aktivnostima Ukupna vrijednost ulaganja (EUR)
	(b) Drugi oblici sticanja dugotrajne imovine, uključujući najam, zakup i	Broj gazdinstava koja učestvuju u aktivnostima

	lizing	
	(c) Druge mjere	Broj gazdinstava koja učestvuju u aktivnostima
Aktivnosti usmjerene na poboljšanje ili održavanje kvaliteta proizvoda	(a) Ulaganja u fizički kapital	Broj gazdinstava koja sudjeluju u aktivnostima Ukupna vrijednost ulaganja (EUR)
	(b) Drugi oblici sticanja dugotrajne imovine, uključujući najam, zakup i lizing	Broj gazdinstava koja učestvuju u aktivnostima
	(c) Druge mjere	Broj gazdinstava koja učestvuju u aktivnostima
Aktivnosti usmjerene na poboljšanje plasmana na tržište	(a) Ulaganja u fizički kapital	Broj gazdinstava koja učestvuju u aktivnostima Ukupna vrijednost ulaganja (EUR)
	(b) Drugi oblici sticanja dugotrajne imovine, uključujući najam, zakup i lizing	Broj gazdinstava koja učestvuju u aktivnostima
	(c) Promotivne aktivnosti i aktivnosti informisanja (koje se ne odnose na sprječavanje krize i upravljanje krizom)	Broj preduzetih aktivnosti ⁽¹⁾
	(d) Druge mjere	Broj gazdinstava koja učestvuju u aktivnostima
Istraživanje i eksperimentalna proizvodnja		Broj gazdinstava koja učestvuju u aktivnostima Broj projekata
Obuka i aktivnosti razmjene informacija o najboljoj praksi (koje nijesu povezane sa sprječavanjem i upravljanjem kriznim situacijama) te aktivnosti usmjerene na promovisanje pristupa službama za savjetodavne poslove i tehničkoj pomoći	Na osnovu glavnih obuhvaćenih područja: (a) Organska proizvodnja (b) Integralna proizvodnja ili integralno suzbijanje štetočina (c) Druga pitanja zaštite životne sredine (d) Sledljivost (e) Kvalitet proizvoda, uključujući ostatke (rezidue) pesticida (f) Ostala pitanja	Broj dana obuke koju su prošli sudionici
Mjere za sprječavanje i upravljanje kriznim situacijama	(a) Ulaganja kojima se upravljanje količinama stavljenim na tržište čini efikasnijom	Ukupna vrijednost ulaganja (EUR)
	(b) Obuke i razmjena najboljih praksi	Broj preduzetih aktivnosti
	(c) Promocija i komunikacija u preventivne svrhe ili tokom kriznog	Broj preduzetih aktivnosti ⁽¹⁾

	perioda	
	(d) Podrška za administrativne troškove za osnivanje uzajamnih fondova	Broj preduzetih aktivnosti ⁽⁴⁾
	(e) Ponovna sadnja voćnjaka ako je to potrebno nakon obaveznog krčenja iz zdravstvenih ili fitosanitarnih razloga	Broj gazdinstava koja učestvuju u aktivnostima
	(f) Povlačenje sa tržišta	Broj poduzetih aktivnosti ⁽²⁾
	(g) Zelena berba i neobavljanje berbe	Broj poduzetih aktivnosti ⁽³⁾
	(h) Osiguranje berbe	Broj gazdinstava koja učestvuju u aktivnostima
Aktivnosti za zaštitu životne sredine	(a) Ulaganja u fizički kapital ⁽⁵⁾	Broj gazdinstava koja učestvuju u aktivnostima Ukupna vrijednost ulaganja (EUR)
	(b) Drugi oblici nabavke dugotrajne imovine, uključujući najam, zakup i lizing ⁽⁶⁾	Broj gazdinstava koja učestvuju u aktivnostima
	(c) Organska proizvodnja	Broj gazdinstava koja učestvuju u aktivnostima Broj obuhvaćenih hektara
	(d) Integralna proizvodnja	
	(e) Racionalnije korištenje i/ili upravljanje vodama, uključujući štednju vode	
	(f) Aktivnosti očuvanja zemljišta (npr. metode za sprječavanje/smanjenje erozije zemljišta, zeleni pokrivač, malčovanje)	
	(g) Aktivnosti stvaranja ili održavanja staništa pogodnih za biodiverzitet (npr. močvarna staništa) ili za očuvanje predjela, uključujući očuvanje historijskih karakteristika (npr. kamenih zidina, terasa, šumaraka)	
	(h) Aktivnosti štednje energije i/ili poboljšanja efikasnosti u korištenju energije; prelaska na energiju iz obnovljivih izvora	
Druge mjere	(i) Aktivnosti smanjenja proizvodnje otpada i poboljšanje upravljanja otpadom	
	(j) Druge mjere	
	(a) Ulaganja u fizički kapital	Broj gazdinstava koja učestvuju u aktivnostima Ukupna vrijednost ulaganja (EUR)
	(b) Drugi oblici sticanja dugotrajne	Broj gazdinstava koja

	imovine, uključujući najam, zakup i lizing	učestvuju u aktivnostima
	(c) Druge mjere	Broj gazdinstava koja učestvuju u aktivnostima

3. ZAJEDNIČKI POKAZATELJI REZULTATA (POSLJEDNJE DVIJE GODINE OPERATIVNOG PROGRAMA)

Mjera	Pokazatelj rezultata (mjerenje)
Aktivnosti usmjerene na planiranje proizvodnje	Promjena ukupne količine proizvodnje stavljene na tržište (u tonama) Promjena vrijednosti po jedinici proizvodnje stavljene na tržište (EUR/kg)
Aktivnosti usmjerene na poboljšanje ili održavanje kvaliteta proizvoda	Promjena ukupne količine proizvodnje stavljene na tržište koja ispunjava zahtjeve posebnog „sistema kvaliteta“ (u tonama) ⁽⁷⁾ Promjena vrijednosti po jedinici proizvodnje stavljene na tržište (EUR/kg)
Aktivnosti usmjerene na poboljšanje plasmana na tržište	Promjena ukupne količine proizvodnje stavljene na tržište (u tonama) Promjena vrijednosti po jedinici proizvodnje stavljene na tržište (EUR/kg)
Obuke i razmjena najboljih praksi (koje nisu povezane sa sprječavanjem i upravljanjem kriznim situacijama) te aktivnosti usmjerene na promoviranje pristupa službama za savjetodavne poslove i tehničkoj pomoći	Broj lica koja su završila obuku/program aktivnosti Broj gazdinstava koja koriste usluge službi savjetodavne poslove
Mjere za sprječavanje i upravljanje kriznim situacijama	
(a) Ulaganja kojima se upravljanje količinama stavljenim na tržište čini efikasnijim	Ukupna količina proizvodnje na koju se odnosi upravljanje količinama (u tonama)
(b) Obuka	Broj lica koja su završila obuku/program aktivnosti
(c) Promocija i informisanje	Procijenjena promjena količine proizvodnje stavljene na tržište u odnosu na proizvode za koje se sprovode aktivnosti promocije i informiranja (u tonama)
(d) Podrška za administrativne troškove za osnivanje uzajamnih fondova	Ukupna vrijednost osnovanog uzajamnog fonda (u EUR)
(e) Ponovna sadnja voćnjaka ako je to potrebno nakon obaveznog krčenja iz zdravstvenih ili fitosanitarnih razloga prema uputstvu nadležnog organa	Ukupna površina na kojoj se ponovo sade voćnjaci (ha)
(f) Povlačenja sa tržišta	Ukupna količina proizvodnje pogođena povlačenjem sa tržišta (u tonama)

(g) Zelena berba ili neobavljanje berbe	Ukupna površina pogođena zelenom berbom ili neobavljanjem berbe (ha)
(h) Osiguranje berbe	Ukupna vrijednost osiguranog rizika (u EUR)
Aktivnosti za zaštitu životne sredine	Procijenjena promjena godišnje potrošnje mineralnih đubriva po hektaru, prema vrsti đubriva (N i P ₂ O ₃) (u tonama po hektaru) Procijenjena promjena godišnje potrošnje vode/hektaru (m ³ /ha) Procijenjena promjena godišnje potrošnje energije prema izvoru i vrsti goriva (litara/m ³ Kwh po toni proizvodnje stavljene na tržište) Procijenjena promjena godišnje količine proizvedenog otpada (u tonama)
Druge mjere	Promjena ukupne količine proizvodnje stavljene na tržište (u tonama) Promjena vrijednosti po jedinici proizvodnje stavljene na tržište (EUR/kg)
Napomena: Polazna tasčka za promjene je stanje na početku sprovođenja programa.	

4. ZAJEDNIČKI POKAZATELJI EFIKASNOSTI (POSLEDNJE DVIJE GODINE OPERATIVNOG PROGRAMA)

Mjera	Opšti ciljevi	Pokazatelji učinka (mjerenje)
Aktivnosti usmjerene na planiranje proizvodnje	Poboljšanje konkurentnosti Povećanje privlačnosti članstva u organizaciji proizvođača	Procijenjena promjena ukupne vrijednosti proizvodnje stavljene na tržište (u EUR)
Aktivnosti usmjerene na poboljšanje ili održavanje kvaliteta proizvoda		Promjena ukupnog broja proizvođača voća i povrća koji su aktivni članovi ⁽⁸⁾ određene organizacije proizvođača/udruženja organizacija proizvođača (broj)
Aktivnosti usmjerene na poboljšanje plasmana na tržište		Promjena ukupne površine pod voćem i povrćem koju obrađuju predmetni članovi organizacije proizvođača/udruženja organizacija proizvođača (ha)
Istraživanje i eksperimentalna proizvodnja		
Obuka i razmjena najbolje prakse (koje nijesu povezane sa sprečavanjem i upravljanjem kriznim situacijama) i/ili aktivnosti usmjerene na promovisanju pristupa službama za savjetodavne poslove i tehničkoj pomoći		
Mjere za sprječavanje i upravljanje kriznim situacijama		
Aktivnosti za zaštitu životne sredine	Održavanje i zaštita životne sredine:	
	(a) Kvalitet vode	Procijenjena promjena ukupne potrošnje mineralnih đubriva, prema vrsti đubriva (N i P ₂ O ₃) (u tonama)

	(b)Održivo korištenje vodnih resursa	Procijenjena promjena ukupne potrošnje vode (m ³)
	(c)Ublažavanje klimatskih promjena	Procijenjena ukupna potrošnja energije, prema izvoru energije ili vrsti goriva (litara/m ³ /Kwh)
Druge mjere	Poboljšanje konkurentnosti Povećanje privlačnosti članstva u organizaciji proizvođača	Procijenjena promjena ukupne vrijednosti proizvodnje stavljene na tržište (u EUR) Promjena ukupnog broja proizvođača voća i povrća koji su aktivni članovi ⁽⁸⁾ organizacije proizvođača/udruženja organizacija proizvođača (broj) Promjena ukupne površine pod voćem i povrćem koju obrađuju predmetni članovi organizacije proizvođača/udruženja organizacija proizvođača (ha)
Napomena: Polazna tačka za promjene je stanje na početku sprovođenja programa.		

5. ZAJEDNIČKI OSNOVNI POKAZATELJI

Napomena: Osnovni pokazatelji potrebni su za analizu stanja na početku perioda planiranja programa. Određeni zajednički osnovni pokazatelji relevantni su samo za pojedinačne operativne programe na nivou organizacija proizvođača (npr. količina proizvodnje stavljene na tržište po cijeni manjoj od 80 % prosječne cijene koju je primila organizacija proizvođača/ udruženje organizacija proizvođača). Drugi zajednički osnovni pokazatelji takođe su relevantni za strategije na nivou države (npr. ukupna vrijednost proizvodnje stavljene na tržište).

Kao opšte pravilo, osnovni pokazatelji izračunavaju se kao trogodišnji prosjeci. Ako podaci nijesu dostupni, izračunavaju se najmanje na osnovu podataka koji se odnose na jednu godinu.

Ciljevi	Osnovni pokazatelji u odnosu na ciljeve	
Opšti ciljevi	Indikator	Definicija (i mjerenje)
Poboljšanje konkurentnosti	Ukupna vrijednost proizvodnje stavljene na tržište	Ukupna vrijednost proizvodnje organizacije proizvođača/udruženja organizacija proizvođača stavljene na tržište (u EUR)
Povećanje privlačnosti članstva u organizaciji proizvođača	Broj proizvođača voća i povrća koji su aktivni članovi organizacije proizvođača/udruženja organizacija proizvođača	Broj proizvođača voća i povrća koji su aktivni članovi ⁽⁹⁾ organizacije proizvođača/udruženja organizacija proizvođača
	Ukupna površina pod voćem i povrćem koju obrađuju predmetni članovi organizacije proizvođača/udruženja organizacija proizvođača (ha)	Ukupna površina pod voćem i povrćem koju obrađuju članovi organizacije proizvođača/udruženja organizacija proizvođača (ha)

Posebni ciljevi		
Promovisanje koncentracije ponude	Količina proizvodnje stavljene na tržište	Ukupna količina proizvodnje organizacije proizvođača/udruženja organizacija proizvođača stavljene na tržište (u tonama)
Promovisanje plasmana na tržište proizvoda koje proizvode članovi		
Osiguranje da se proizvodnja prilagođava potražnji u odnosu na kvalitet i količinu		
Stimulisanje trgovačke vrijednosti proizvoda	Prosječna jedinična vrijednost proizvodnje stavljene na tržište	Vrijednost proizvodnje stavljene na tržište/ukupna količina proizvodnje stavljene na tržište (EUR/kg)
Promocija znanja i poboljšanje ljudskog potencijala	Broj ljudi koji je učestvovao u aktivnostima obuke	Broj osoba koje su završile aktivnosti/program obuke tokom posljednje tri godine (broj)
	Broj gazdinstava koja koriste usluge službi za savjetodavne poslove	Broj gazdinstava, članova organizacije proizvođača/udruženja organizacija proizvođača, koji se koriste usluge službi za savjetodavne poslove (broj)
Ciljevi	Osnovni pokazatelji u odnosu na ciljeve	
	Indikator	Definicija (i mjerenje)
Posebni ciljevi u području zaštite životne sredine		
Doprinos zaštiti zemljišta	Površina na kojoj postoji opasnost od erozije zemljišta sa mjerama protiv erozije	Površina na kojoj se proizvodi voće i povrće u opasnosti od erozije zemljišta ⁽¹¹⁾ na kojoj se sprovode mjere protiv erozije (ha)
Doprinos održanju i poboljšanju kvaliteta vode	Površina sa smanjenom primjenom/racionalnijim upravljanjem đubrivima	Površina na kojoj se proizvodi voće i povrće na kojoj se racionalnije primjenjuju đubriva i bolje upravlja đubrivima (ha)
Doprinos održivom korištenju zaliha vode	Površina sa mjerama za uštedu vode	Površina na kojoj se proizvodi voće i povrće sa mjerama za uštedu vode (ha)
Doprinos zaštiti staništa i biodiverziteta	Organska proizvodnja	Površina pod organskom proizvodnjom voća i povrća (ha)
	Integralna proizvodnja	Površina pod integrisanom proizvodnjom voća i povrća (ha)
	Druge aktivnosti koje doprinose zaštiti staništa i zaštiti biodiverziteta	Površina na kojoj se sprovode druge aktivnosti koje doprinose zaštiti staništa i biodiverziteta (ha)
Doprinos ublažavanju klimatskih promjena –	Grijanje staklenika – iskorištenost	Procijenjena godišnja potrošnja energije sa ciljem grijanja staklenika

proizvodnja	energije	prema vrsti izvora energije (tone/litri/m ³ /Kwh po toni proizvodnje stavljene na tržište)
Smanjenje količine proizvedenog otpada	Količina ili zapremina otpada	U tonama/litrima/m ³

(¹) Svaki dan promotivne kampanje računa se kao jedna aktivnost.

(²) Povlačenje sa tržišta istog proizvoda u različitim periodima godine i povlačenje sa tržišta različitih proizvoda računaju se kao različite aktivnosti. Svaka radnja povlačenja s tržišta pojedinog proizvoda računa se kao jedna aktivnost.

(³) Zelena berba i neobavljanje berbe različitih proizvoda računaju se kao različite aktivnosti. Zelena berba i neobavljanje berbe istog proizvoda računaju se kao jedna aktivnost, bez obzira na to koliko dana one traju, broj uključenih gazdinstava i broj parcela ili broj određenih hektara.

(⁴) Radnje vezane uz osnivanje raznih uzajamnih fondova računaju se kao različite aktivnosti.

(⁵) Uključujući neproductivna ulaganja povezana sa ispunjenjem obaveza preuzetih u okviru drugih aktivnosti zaštite životne sredine.

(⁶) Uključujući druge oblike nabavke dugotrajne imovine povezane sa ispunjenjem obaveza preuzetih u okviru aktivnosti zaštite životne sredine.

(⁷) Zahtjevi „kvaliteta” trebali bi da se sastoje od detaljnih obaveza koje se odnose na metode proizvodnje (a) čije se ispunjavanje može nezavisno preispitati i (b) koje rezultiraju konačnim proizvodom čiji kvalitet znatno prevazilazi uobičajene komercijalne standarde u pogledu javnog zdravlja, zdravlja biljaka ili standarda zaštite životne sredine i odgovara trenutnim i predvidivim tržišnim prilikama. Predlaže se da glavne vrste „sistema kvaliteta” obuhvataju sljedeće: (a) sertifikovanu organsku proizvodnju; (b) zaštićene geografske oznake i oznake porijekla; (c) sertifikovanu integralnu proizvodnju; (d) privatne sertifikacione sisteme kvaliteta proizvoda.

(⁸) Aktivni članovi su članovi koji isporučuju proizvode organizacije proizvođača/udruženja organizacija proizvođača.

(⁹) Aktivni članovi jesu članovi koji isporučuju proizvode organizacije proizvođača/udruženja organizacija proizvođača.

(¹⁰) Zahtjevi „kvaliteta” trebali bi da se sastoje od detaljnih obaveza koje se odnose na metode proizvodnje (a) čije se ispunjavanje može nezavisno preispitati i (b) koje rezultiraju konačnim proizvodom čiji kvalitet 1. znatno prevazilazi uobičajene komercijalne standarde u pogledu javnog zdravlja, zdravlja biljaka ili standarda zaštite životne sredine i 2. odgovara trenutnim i predvidivim tržišnim prilikama. Predlaže se da glavne vrste „sistema kvaliteta” obuhvataju sljedeće: (a) sertifikovanu organsku proizvodnju; (b) zaštićene geografske oznake i oznake porijekla; (c) sertifikovanu integralnu proizvodnju; (d) privatne sertifikacione sisteme kvaliteta proizvoda.

(¹¹) „U opasnosti od erozije zemljišta” podrazumjeva se svako zemljište sa nagibom većim od 10%, nezavisno od toga preduzimaju li se na njemu mjere protiv erozije zemljišta ili ne. Ako su na raspolaganju odgovarajući podaci, može se koristiti sljedeća definicija: „U opasnosti od erozije zemljišta” ubraja se svaka parcela sa predvidivim gubitkom zemljišta koji je veći od stope prirodnog formiranja tla, nezavisno od toga preduzimaju li se na njoj mjere protiv erozije zemljišta ili ne.

MAKSIMALNI IZNOSI PODRŠKE ZA POVLAČENJE SA TRŽIŠTA

Proizvod	Maksimalna podrška (€/100kg)	
	Besplatna distribucija	Ostale namjene
Karfiol	21,05	15,79
Paradajz (od 1. juna do 31. oktobra)	7,25	7,25
Paradajz (od 1. novembra do 31. maja)	33,96	25,48
Jabuke	24,16	18,11
Grožđe	53,52	40,14
Marellice	64,18	48,14
Nektarine	37,82	28,37
Breskve	37,32	27,99
Kruške	33,96	25,47
Patlidžani	31,2	23,41
Dinje	48,1	36,07
Lubenice	9,76	7,31
Pomorandže	21,00	21,00
Mandarine	25,82	19,50
Klementine	32,38	24,28
Satsuma mandarine	25,56	19,50
Limun	29,98	22,48

MINIMALNI ZAHTJEVI ZA POVLAČENJE PROIZVODA

Proizvodi moraju biti:

- cijeli;
- zdravi (isključuju se plodovi koji su zbog truljenja ili kvarenja neprikladni za potrošnju);
- čisti, gotovo bez vidljivih stranih čestica;
- gotovo bez štetnih organizama i bez oštećenja uzrokovanih štetnim organizmima;
- normalne spoljašnje vlažnosti;
- bez stranog mirisa i/ili ukusa.

Plodovi moraju biti dovoljno razvijeni i zreli, s obzirom na njihovu vrstu.

Proizvodi moraju imati svojstva sorte i komercijalne vrste.

TROŠKOVI PREVOZA U OKVIRU BESPLATNE DISTRIBUCIJE

Udaljenost između mjesta povlačenja i mjesta isporuke	Troškovi prevoza (EUR/t)*
25 km ili manje	18,20
Više od 25 km, ali manje od 200 km ili tačno 200 km	41,40
Više od 200 km, ali manje od 350 km ili tačno 350 km	54,30
Više od 350 km, ali manje od 500 km ili tačno 500 km	72,60
Više od 500 km, ali manje od 750 km ili tačno 750 km	95,30
više od 750 km	108,30

*Dodatak za prevoz hladnjačama: 8,50 EUR/t.

TROŠKOVI SORTIRANJA I PAKOVANJA

Proizvod	Troškovi sortiranja i pakovanja (EUR/t)
Jabuke	187,70
Kruške	159,60
Narandže	240,80
Klementine	296,60
Breskve	175,10
Nektarine	205,80
Lubenice	167,00
Karfiol	169,10
ostali proizvodi	201,10